

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 98

Mart 2022

Editör: Burak Sarı

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Canan Çam Yücel

Web Sorumlusu: Can Deniz Balkaya, Ramazan Derin

Web Teknik Destek: Burak Sarı

Sosyal Medya Sorumlusu: Dilek Başar Açlan

Yayımlayan: Engelsiz Erişim Derneği

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@engelsizerisim.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

Youtube: www.youtube.com/channel/UCYxPXyFBI1mOlsPKTcuFafw

İçindekiler

Editörden.....	1
Gülcan'ımız İçin.....	3
Sonunda Başardık	7
Bir Eylemin Düşündürdükleri	10
Erişilebilir Seçim Marşı	15
Yaklaşmakta Olan Gerçeklerin Gölgelerine uzanmak	17
Babanı Mı Gezdiriyorsun?	20
Normal Şaşırtmaya Devam Ediyor	24
Dökülen Süte Ağlamak	26
Üzerimdeki Bir Çift Göz.....	29
Algının Tutsaklığı 1: Senden Bir Tane Daha Var Abi.....	31
Özgürlüğün Anahtarı Bağımsız Hareket.....	35
İngilizce Bilmese de Bilmemiz Gerekenler	38
Engelli Hayvan Sahipleriyle Yapılan Görüşmeler	43

Editörden

Editörden

100. sayımıza doludizgin koşarken, kazanımların coşkusuyla selamlıyoruz sizleri.

Kazanımlardan önce, her şeyimiz Gülcan Altun'a bir çift sözümüz var. Sağlık sistemindeki erişilebilirlik sorunlarını yeterince tespit ettiğini düşünüyoruz ve bir an önce iyileşip aramıza dönmesini hasretle bekliyoruz. Onun köşesini biz yazmak zorunda mıyız?

Gelelim kazanımımıza. Artık körlerin oyu da mahrem. Bu kazanımı Nurşen Korkmaz'ın sıcacık kaleminden okuyacağız.

Kazanımımızda önemli bir dönemeç olan 29 Mart eylemini, konuk yazarımız Ramazan Yücel'in nitelikli çözümleneleriyle sayfalarımıza taşıyoruz.

Sürecin şiirini, konuk yazarımız Habil Bozkurt yazdı.

Çok pis gaza gelen Burak Sarı, Engelsiz Erişim'i yazdı.

Birisi, sırf engelli olduğunuz için çocuğunuza para vermeye çalışsa ne hissedersiniz? Konuk yazarımız Ramazan Akel anlatıyor.

Ayrımcılık, adliye koridorlarında bile peşimizi bırakmazsa! Sevgi Mart Göcen yazdı.

Bu tür mikro saldırganlıklar sadece bu topraklarda mı yaşanıyor? Öyle olmadığını Ali Çolak çevirisiyle sayfalarımıza taşıdığımız "Dökülen Süte Ağlamak" başlıklı güzel yazıdan öğreniyoruz.

Kendi halimize bırakılmamak da mikro saldırganlık değil midir? Dilek Başar Açlan'ın yazısı bu konuda düşünmemiz için güzel bir araç.

Bu sayının en düşündürücü yazılarından birisi Engin Yılmaz'ın kaleminden dökülüyor. Algının tutsaklığını sorguladığı bu yazı dizisinde, düşüncelerine bizleri de dahil ediyor.

Bağımsız hareket nedir? Biz susalım, konunun uzmanı anlatsın. Canan Çam Yücel'i dinliyoruz.

“Ben bilgisayarıma program kurarım ama biraz İngilizce bilsem” diyorsanız, derdinizin ilacı Ramazan Derin'de.

Engin Yılmaz'ın öğrencilerinin engelli hayvanlar üzerine gerçekleştirdiği röportajın son bölümünü yayımlıyoruz.

Bu aylık bizden bu kadar. 99. sayımızda görüşmek üzere.

Gülcan'ımız İçin

Engelsiz Erişim Derneği

Sayı: 98, Nisan 2022

Meral Sözen

Gülcan; o kadar içten, o kadar gerçeksin ki şimdi burada dağınık duran bir sürü konuyu ve hissiyatı gelir gelmez hemen toparlayıp düzene koyacaksın diye düşünüyorum, yani öyle güveniyorum sana.

Nurşen Korkmaz

Canım Gülcan'ım, eskisinden bile daha sağlıklı olarak aramıza döneceğinden eminim. Çok özledik seni. Hem sen yokken Burak bize kök söktürüyor. Çabuk dön ki bir nefes alalım.

Dilek Başar Açlan

Canım Gülcan ablacım, senin yokluğunda hiç kimse dikteyle yanlış yazıp göndermez oldu. Çok özledik seni çok. En kısa zamanda sağlığına kavuşup aramıza dönmeni sabırsızlıkla bekliyorum. O güzel sesini bomba gibi duyur artık bizlere.

Ali Çolak

Gülcan abla. Birbirimizi tanıyalı ancak birkaç ay oluyor. O kısa zamanda neşe dolu, hayat dolu tavrıyla kalbimde bir taht kurdun. Lütfen daha fazla kendini özletme. Sürekli benim ve ailemin dualarındasın. Bir gün yüz yüze görüşürüz inşallah.

Can Deniz Balkaya

Kulaklarım ne zamandır mutlu ama o mutluluğun kısa süreceğini, iyileşip hemen kulaklarımı şen küfürlerinle çinlatacağımı biliyorum.

Burak Sarı

Gülcan, yazın nerde? Bu ne tembellik ya? Tamam, seni çok özlemiş olabiliriz, çok seviyor olabiliriz, yerin bizde farklı olabilir hatta bütün sinir bozuculuğuna rağmen çok kıymetlimiz olabilirsin ama bu kadar tembellik fazla. Bir de dergidekileri bana karşı kıskırtmışsın. Neymiş, onun yokluğunda enselerinde boza pişiriyormuşum. Hele sen bir gel de gerçek boza pişirenin kim olduğunu bir görsünler.

Sevgi Mart Göcen

Dergiye geldiğimde sıcacık bir ses karşılamıştı beni. Her motivasyon kaybımda tutup silkeledi. Her sayı hazırlığında maillerini, mesajlarını görünce içim ısındı. Dostluğun, enerjin kelimelere sığdırılmaz zaten. Seni çok özledim dostum. Hemen toparlan ve gel aramıza. Zaten bu Burak, yokluğunu fırsat bilip dilediğince at koşturuyor buralarda. Kısacası sana çok ihtiyacımız var ve seni çok seviyoruz.

Canan Çam Yücel

Canım Gülcan'ım. Bir an önce sağlığına kavuşup aramıza dönmeni dört gözle bekliyorum. Seni, sıcaklığını, içtenliğini, dostluğunu o kadar özledim ki. Bu ayrılık çok uzun geldi bana. Artık bir an önce seni yanımızda ve aramızda görmek istiyoruz. Seni çok seviyorum.

Ramazan Derin

Arada torunluktan atıyor olsan da hiç seni ciddiye almıyoruz bilesin anneanneciğim. Evine de geleceğim, dergide tarifini verdiğin kekleri de sana yaptırıp yiyeceğim, haberin olsun. Ha bir de geçmiş olsun.

Olgun Yılmaz

Sevgili Gülcan. İyi kalpli, toparlayıcı ve derneği sarıp sarmalayan sıcaklığını özledik. Lütfen çabuk gel, bizi mahrum bırakma.

Demet Budak

3 Eylül 2010'muş seninle ilk birebir iletişim kurmamız, maillerden aratıp buldum az önce. Biliyorsun, ben iflah olmaz bir arşivciyim. Geçmişini karıştırdınca ne mutluluklar, ne tebessümler, ne umutlar buldum, şimdi buraya yazsam diğer arkadaşlar “Bize yer kalmayacak” diye sitem edecekler. İyisi mi sen bir an önce aramıza dön, ben de bunları sana anlatıvereyim olmaz mı?

Elif Ünver Çırpan

Kız Gülcan, bana bile EEEH Dergi'ye yazı yazdırdın ya, helal olsun ha. Tamam, “Sağlıkla ilgili proje yapalım” dedik de bu kadar içerden bilgi toplamaya gerek yok. Hem 10 yıllık proje yapmaya yetecek bilgiyi de toplamış olsan gerek. Sağlıkta Garılar seni bekler. Gel, çalışalım artık.

Rıdvan Çırpan

Sevgili Gülcan. Çok seviliyorsun. Varlığın bizim için çok kıymetli. Seni kocaman kucaklıyorum.

SEBEDER

Türkiye'nin tek profesyonel betimlemeli film eleştirmeni sevgili Gülcan. Biz bir süredir eleştirilerinden mahrum kaldık. Özledik de seni. Lütfen bir an önce sağlığına kavuşup aramıza dön olur mu? Sevgiler.

Sonunda Başardık

Nurşen Korkmaz

nsunarkorkmaz@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Sevgili dostlar, sözlerime nasıl başlasam, hislerimi size hangi kelimelerle anlatsam bilemiyorum. Ne desem içimdeki o sevinci, kıpır kıpır duyguları anlatamam. En iyisi şunu diyeyim, sonunda başardık!

Yıllardır sürdürdüğümüz tek başımıza, gizli ve mahrem oy kullanma mücadelemiz başarıyla sonuçlandı. Bu o kadar güzel bir duygu ki yeni mücadelelere daha sıkı sarılma gücümüzü arttırdı, yeni umutları ve kararlılığımızı pekiştirdi. En başından beri olmasa bile son altı yıldır birebir içinde bulunduğum bir mücadele. YSK'nın şablon kullanmamıza izin verşi, kendisinden şablonları bastırmamızı istediğimizde olumsuz geri dönüşü, GETEM'de şablon katlama ve postaya yetiştirme süreci, "Acaba talep edenlere zamanında yetiştirebilecek miyiz?" kaygısı, şablonları nasıl kullanacağını soran dostlarımıza en doğru ve detaylı anlatımı yapma çabalarımız, her biri bir film şeridi gibi zihnimde ardı ardına dolaşıyor. GETEM'de şablon katlarken o anı ölümsüzleştiren görüntüler, bu görüntüler üzerine yazılan sözler ve bu sözlerin şarkıya dönüştürülmesi, gitarın ve diğer enstrümanların farklı şehirlere çalınıp sözlerinin amatörce kaydedilmesi ve adım adım seçim şarkımızın oluşturulması, gecenin bir yarısı Ayşe ve Turgay'ın şarkının son halini bize göndermesi ve kimsenin uyumayıp o anı beklemesi, seçim günü şablonlarla sandığa gitme heyecanı, oy verme değil, şablonu kullanma heyecanı ve paylaşılan deneyimler. O kadar çok anı var ki zihnimde, her biri bir tarih aslında. 2021 Yılı'nın Ekim ayı ve meclise Seçim Kanunu'nun geleceğini öğrenmemiz. Artık iyice kolları sıvamamız ve hemen diğer STK'larla iletişime geçmemiz. Sonra change.org kampanyamızı başlatmamız ve hukukçulardan bir ekip oluşturulup değişiklik önerimizin hazırlanması. Basın açıklamamız ve diğer tüzel örgütlerden destek talebimiz. Aynı zamanda Seçim Kanunu'nun meclise ne zaman gelebileceği üzerine bilgi almaya çalışma çabalarımız. "Her an gelebilir, birkaç ay sonra da" gibi görüşler gelmesi. "Bu defa olacak, seçim kanunu çok sık gelmiyor meclise, ne yapıp ne edip tek başına oy kullanma talebimizi yasaya koydurmalıyız" sözleri. Partilerden alınan randevular. Artık tümü biliyor ne istediğimizi ve hiçbiri olumsuz karşılamıyor. Ümidimizin artması ama

süreci sıkı tutmamızın gerekliliği. Ve 14 Mart'ta Seçim Kanunu değişikliği teklifinin meclise gelmesi. İyice heyecanlanıyoruz. Gece gündüz tek konumuz bu artık. "Olacak bu defa" diye birbirimizle konuşmalarımız. Sonra bir de görüyoruz ki TBMM Anayasa Komisyonu'nda bile bizim talebimize yer verilmiyor. Son şansımız meclis görüşmelerinde önerilmesi. "Yok" diyoruz, "Olacak bu iş. Gerekirse meclisin kapısında kamp kuracağız ve talebimizi elde edinceye dek oradan ayrılmayacağız." Olgun Abi'nin federasyon toplantısına katılıp bizim kararlılığımızı ve tutumumuzu bildirmesi. "Biz beş kişiyle de olsa bu eylemi yapacağız" demesi. Federasyonun da eylem kararı alarak sürece dâhil olması. Sadece üç gün kala bu kararın alınması ve hafta sonu oluşu. İstanbul ekibinden "Ne yapıp ne edip Ankara'da olacağız" sözü ve İstanbul'daki diğer STK'larla yoğun görüşmeler. Harika bir birlik beraberlik örneği. Temin edilen araç ile diğer STK'larla birlikte yola çıkış, yolda söylenen marşlar, şarkılar, verilen sözler. Uykusuz bir gece ama enerjimizin hiç düşmemesi, aksine daha da yükselmesi. Sonunda meclis önünde başlayan eylem. Tek başına oy kullanma talebimizi hep birlikte haykırmamız. Seslerimizin meclisten duyulması ve kitleye yapılan açıklama. "Biz yine de emin olamıyoruz çünkü daha önce de söz verilmişti ama talebimiz yasa teklifine konmadı" deyişimiz. "Biz herhangi bir partiden değil, TBMM'den talep ediyoruz hakkımızı" diye haykırışımız. Yemek ekmek değil talebimiz, anayasal hakkımız olan gizli oy kullanmak. "Tamam" diyor parti temsilcisi. "İstedığınız değişiklik yapılacak." Sonra federasyon başkanının eylemi sona erdiren sözleri. Biz ayrılmak istemiyoruz oradan. Emin olamıyoruz çünkü. Ya geçmezse talebimiz meclisten, kim bilir daha ne zaman gelir Seçim Kanunu meclise. Neyse dönüyoruz aracımıza ve yolda tek kaygımız "Acaba nasıl bir öneri sunulacak ve gerçekten talebimizi karşılayacak mı?" Bir kaygımız daha var, "Ya kandırıldıysak." Dönüş yolunda yine uyumuyoruz ama artık yorgunuz. Kulaklarımız sürekli meclisten gelecek haberde. "Olacak bu defa, kesin olacak" diye inanıyoruz ama duymamız gerek o güzel haberi. Ertesi akşam eylem sürecini birbirimizle paylaşmak için kısa bir Online toplantı yapıyoruz ve beklediğimiz haberi o sırada alıyoruz. "Müjde!" diyor haberi bize ileten arkadaşımız. "Öneri mecliste kabul edilmiş. Artık tek başımıza oy kullanabileceğiz." Biliyorduk bu haberin geleceğini ama yine de kulaklarımıza inanamıyoruz. "Gerçekten mi?" diyoruz. "Nereden duydun, Haberi ilet bize." Sonra bakıyoruz ki doğru, havalara uçuyoruz. Herkesle paylaşmak istiyoruz. İnanılmaz bir mutluluk bu. Az sonra zihnimize uçuşan yeni sorular. "Acaba nasıl bir öneriyle geçti? Bizim önerimiz olduğu gibi mi geçti yoksa daha farklı mı? Bizi zora sokacak, işimizi daha da zorlaştıracak bir öneri olmasın." Olgun Abi, meclis

tutanaklarına ulaşmaya çalışıyor ertesi gün. Sonra yine gecenin bir yarısı buluyor ve gönderiyor yasanın yeni halini. İlk duyduğumuzda kısa bir şok yaşıyoruz. Bu değildi bizim talebimiz. YSK'nın görevleri arasına görme engelliler için şablon bastırma ekleniyor ama biz "Engellilerin oy kullanacağı sandıkta her türlü önlem alınır. YSK engellilerin gizli, bağımsız ve tek başına oy pusulasına işaretleme yapabilmesi için teknik altyapıyı hazırlar" şeklinde bir öneri sunmuş ve tüm yetkililere iletmiştik. Sadece körler değildi gizli oy kullanamayanlar. Tek çözüm de şablon değildi. Şablon, bizim bulduğumuz ve olumlu sonuç aldığımız bir yöntemdi ama tek yöntem değildi tabii ki. Üstelik "tek başına oy kullanma" ifadesi hala yasada düzenlenmemişti. Çok üzülüyoruz ama sonra diyoruz ki "YSK şablonu kullanmada sorun görmüyordu ancak kendisi üretmiyordu. Bu benim görevim değil diyordu. Şimdi artık bunu diyemez. YSK, görme engelliler için şablon üretmekle yükümlü. Şablonu üretecek, biz de o şablonla tek başımıza, gizli ve bağımsız bir biçimde oyumuzu kullanacağız."

İşte gördüğünüz gibi dostlar, istediğimizi tamamen alamadık ama şablonu yasaya koydurduk. Bunu hep birlikte yaptık ve eğer istersek elde edemeyeceğimiz bir şey olmadığını gösterdik. Yeter ki birlik olalım. Şimdi mücadeleye devam. YSK ile artık daha sık görüşeceğiz.

Bir Eylemin Düşündürdükleri

Ramazan Yücel

faceramazan@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Merhaba Değerli Okurlarımız.

Engelsiz seçim yolculuğumuz, 2021 yılı sonbaharında birçok kör derneği ve çatı örgütü tarafından kurulan Engelsiz Seçim Platformu'yla yeni bir evreye taşınmıştı. Gerek yaklaşan seçimler gerekse de kimi politik sıkışmalar, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri Kanunu'nda zorunlu değişiklikleri gündeme getirdiğinden, yeni çıkacak kanunda Görme engellilerin tek başlarına oy kullanabilmelerinin de yolunu açabilirdi. Nitekim, son 1 ayda süreç hızlandı ve Engelsiz Seçim Platformu'nun daha önceden hazırladığı yasa teklifi, tüm partilere tekrar yollanarak yeni çıkacak kanun taslağına yazılması için çaba gösterildi. Parlamento'ya sunulan ve MHP ile AKP tarafından hazırlanan ve meclis matbaasında basılan Torba Kanun Teklifinde taleplerimizin yer almadığına şahit oluyorduk. Yasa teklifi TBMM'nin Anayasa Komisyonu'na geldiğinde, bu sefer de önerge verilmesi için tüm partiler nezdinde girişimler yapılmış; geçen haftaki görüşmelerde CHP'nin önergeleri arasında yer aldığı halde, hükûmeti oluşturan partilerin oylarıyla reddedilmişti.

Değerlendirmemizin bundan sonraki bölümü, son bir haftada yaşananları ve 29 Mart eylemini kapsayacaktır.

Türkiye Körler Federasyonu, genel kurulunu yeni gerçekleştirdiğinden, yönetim kurulu ilk toplantısını 26.03.2021 Cumartesi günü yapmak amacıyla toplanmıştır. Bu Toplantının gündemleri arasında yukarıda kısaca özet geçtiğimiz Seçimlerin Temel Hükümleri Kanunu'nda isteyen görme engellilerin tek başlarına oy kullanabilmesini düzenleyen madde de yer alıyordu.

Engelsiz seçim sürecini Engelsiz Erişim Derneği adına uzun süredir yürüten Engelsiz Seçim Platformu'nun kurulmasına da öncülük eden Av. Olgun Yılmaz, Engelsiz Seçim Platformu'nun içerisinde yer alan ve görme engellilerin en büyük çatı durumundaki örgütü olan Türkiye Körler Federasyonu'nun toplantısına katılarak hem bir sunum yapmış hem de

federasyon yönetim kurulunun bu konuda somut bir adım atması gerektiğini, yaptığı sunum esnasında belirtmiştir.

Türkiye Körler Federasyonu, 26 Mart 2022 Cumartesi tarihli olağan toplantısında Seçim Kanunu'nun bu hafta içerisinde meclis gündemine geleceğini öngörerek 29 Mart 2022 Salı günü Ankara'da TBMM Çankaya kapısı önünde saat 13:00'da basın açıklaması yapma kararını almıştır. Bu kararı öğrenir öğrenmez, eylemin coşkusunu ve katılımcı sayısını arttırabilmek için elimizden geleni yaptık.

Gerek federasyona bağlı derneklerden gerek Engelsiz Erişim Derneğinden gerekse de başkaca siyasi parti ve STK'lardan birçok kişi çeşitli şehirlerden gelerek bu basın açıklamasına katılmışlardır. Tam da Burada, Altınokta Körler Derneği'nin İstanbul ve Ankara Şubesi, Türkiye Görme Engelliler Derneği'nin İstanbul ve Ankara Şubesi'nin Eyleme kitlese olarak katıldıklarını belirtmemiz gerekir. Bu eylemle ilgili şahsi gözlemlerimi ve değerlendirmelerimi aşağıda maddeler halinde bulacaksınız:

- 1- 29 Mart basın açıklaması Türkiye Körler Federasyonu'na bağlı derneklerin kitlesi ve federasyona bağlı olmasa bile bu konuda paydaş olan örgüt ve kurumların katılımıyla gerçekleşmiştir.
- 2- Bu basın açıklaması duyulur duyulmaz, özellikle meclisin AKP kanadı harekete geçmiş, geçen hafta Anayasa Komisyonu'nda reddettikleri düzenlemeyi, daha önceleri defalarca avukatımız ve dernek üyemiz Olgun Yılmaz'ın sunduğu ve görmezden geldikleri düzenlemeyi, ivedilikle meclis gündemine almaya karar verdiklerini, 28 Mart Pazartesi günü federasyon başkanı Sayın Emin Demirci ile yürüttükleri Telefon görüşmelerinden ve çeşitli basın kuruluşlarına ve sosyal medyaya Akşam saatlerinde yaptıkları açıklamalardan anlıyoruz. Nitekim, Emin Demirci 29 Mart günü yapılan basın açıklamasında yaptığı konuşmaya eylemin ruhuna uymayan yumuşak bir tonlamayla başlamış ve biraz da haklı olarak belki hazır karşısında kalabalık bir kitle ve merkez medyayı da bulmuşken, başkaca sorunlarımızı da bu konuşmanın içerisine sokarak havayı yumuşatacak bir dili seçmiştir.
- 3- Basın açıklaması sırasında atılan tüm sloganlar ve söylenen Engelsiz Seçim Marşları, Engelsiz Erişim Derneği üyeleri tarafından hazırlanmış ve alanda Altınokta Körler

Derneği üyeleri ve Engelsiz Erişim Derneği aktivistleri öncülüğünde kitle tarafından söylenmiştir.

- 4- Türkiye Körler Federasyonu başkanı, Pazartesi günü yaşanan görüşmelerin de etkisiyle yumuşak bir konuşma üslubunu seçerken Olgun Yılmaz ise eylemin ruhuna uygun bir konuşma tonlamasıyla taleplerimizi tekrar tüm basın ve AKP'lilerin önünde dile getirmiştir. Basın açıklamamız sona erince de AKP'lilerin, içerisinde izzeti ikram sözlerinin bolca geçtiği, yapılacak düzenlemeye ilişkin ayrıntı verilmekten ısrarla kaçınılan konuşmalarına tanık olduk. Bu sürecin takibinin nasıl yapılacağına ilişkin Engelsiz Erişimli aktivistlerin ısrarlı sorularının hem AKP'liler tarafından ustalıkla geçirilmeye çalışıldığını hem de federasyon başkanımız Emin Demirci'nin bu haklı soruları boğma ve bastırma girişimlerini gördük.
- 5- AKP TBMM İçişleri Komisyonu Başkanı Sayın Celalettin Güvenç, âdeta eylemi değersizleştirmek isteyerek eylem esnasında söylenen seçim marşlarını ve atılan sloganları eğlence olarak değerlendirmiştir. Yine aynı Vekil, oradaki Eylem Tertip Komitesi'ni de yok sayarak kendi Genel Başkan Yardımcısı Ali İhsan Yavuz'u anons etme hakkını kendinde görebilmiştir.
- 6- Türkiye Körler Federasyonu başkanı Emin Demirci, AKP'lilerin yemek davetlerini eylemcilere oylatmaya çalışmış; Engelsiz Erişim Derneği Yönetim Kurulu üyelerinden Engin Yılmaz'ın, "Bizim beklentimiz tek tek partilerden değil, TBMM'dendir" diyerek alandaki kitlenin de desteği alınmış ve bunun önüne geçilmiştir.
- 7- Türkiye Körler Federasyonu başkanı Emin Demirci, kendini bir Eylem Tertip Komitesi gibi görmüş; federasyonun diğer yöneticilerinin bile haberi olmadığı anlaşılan tasarruflara girişmiştir. Örneğin, AKP'li yetkililerin konuşmaları biter bitmez eylemin bittiğini duyurmuş, hatta federasyon organlarınca meclisteki diğer siyasi partilerden bu düzenlemenin görüşülmesiyle ilgili 29 Mart günlü alınmış randevuları dahi yok saymıştır.
- 8- Federasyonun ve paydaş örgütlerin bu eylemine, başkaca kişi ya da kurumların da katıldıklarını, yaptıkları paylaşımlarından dolayı sonradan anlıyoruz. Örneğin, TİP İstanbul Milletvekili Sera Kadıgil, Ankara il başkanıyla meğer alandaymış ve bizlere destek vermeye gelmişler. Eğer federasyon yetkililerinin bir hazırlığı olsaydı, başkaca katılımcıları fark eder, gerekirse onlara da tıpkı AKP'lilere söz verdikleri gibi söz verip konuyla ilgili konuşmaları sağlanabilirdi. Mesela, alanda AKP dışında hangi partiden

milletvekili düzeyinde ya da yönetici düzeyinde katılımcı vardı maalesef bilemiyoruz. Burada, mecliste grubu olan partilerden CHP, İyi Parti, HDP, MHP, şayet oraya gelmemişlerse, geldiklerini federasyon yetkililerine bildirmemişlerse, kendi eksiklikleri olarak değerlendirmelerini ummaktan başka elimizden bir şey gelmez. Zira, başta Emin Demirci olmak üzere federasyon yetkilileri, alanda AKP dışında pek milletvekiline rastlamadıklarını belirtmişlerdir daha sonraki görüşmelerimizde. Öte yandan, AKP'li yetkililerin açıklamalarından sonra başka partiler için Herhangi bir anons dahi yapılmadığına göre, 1 gün önceki telefon görüşmeleri uyarınca, federasyon başkanı Emin Demirci ve Av. Olgun Yılmaz'ın yaptığı açıklamalardan sonra AKP'lilerin yaptığı konuşmalarla eylemin bitirilmesinin amaçlandığını anlıyoruz.

- 9- Federasyon yetkililerinin eylem esnasında körlerin nerede ve hangi düzende duracağı konusunda hazırlık yapmaması, eylemin hemen başında AKP'lilerin geleceğini bilen devlet yetkililerinin kendi kafalarına göre alanı düzenlemeye çalışması, alana girdiğimiz andan itibaren kontrolün devlet görevlilerine hatta AKP'lilere geçtiğini düşündürüyor insana. O kadar ki, alana geldiğimiz ilk dakikalarda ufak bir kaos ve karmaşanın da yaşandığına tanık olduk. Meclis'i korumakla görevli emniyet görevlilerinin, eylemcileri parkın içine çekmeye çalıştığını, bunu fark eden kimi federasyon görevlilerinin son anda alana gelen kitleyi tekrar toparlamaya çalıştığını gördük.
- 10- Tüm eleştirilerimize rağmen, bu eylemi düzenleyen ve başarıya ulaştıran Türkiye Körler Federasyonu başkanı ve yönetim kurulu ve federasyona bağlı derneklerin kitleleridir. Bu sebeple, Türkiye Körler Federasyonu başkanı Emin Demirci'ye, Federasyon Yönetim Kurulu üyelerine, Türkiye Körler Federasyonu'na bağlı başta Altınokta Körler Derneği, Türkiye Görme Engelliler Derneği olmak üzere diğer tüm derneklerin yönetimlerine ve ilgili derneklerin şube yönetim kurulu üyelerine ayrı ayrı teşekkür etmenin bir borcumuz olduğu kanısındayım. Öte yandan, eksik de olsa, isteyen görme engellilerin tek başlarına ve gizli bir şekilde oy kullanmalarının önünü açan düzenlemenin Yeni Seçim Yasası'na girmesinde pay sahibi olan, katkı koyan, başta iktidar partileri olmak üzere meclisteki tüm partilere ve milletvekillerine ayrı ayrı teşekkür ederiz.

Sonuç:

Eylem sırasında Seçim Kanunu'na istediğimiz şekilde bir madde konacağını ısrarla belirtenler, maalesef konuşmaları esnasında nedense bu önerenin içeriğini eylemcilerle paylaşmamışlardır. Şimdi anlıyoruz ki erişilebilir seçim yolculuğumuzda büyük bir aşama kat etmemize rağmen Engelsiz Seçim Platformu hukukçularının geçtiğimiz sonbaharda büyük bir görüş birliği içinde hazırladıkları, sadece körleri değil, başka engel gruplarını da kapsayan ve meclisteki tüm partilere yolladıkları düzenlemenin çok uzağında bir durumla karşı karşıyayız. Ancak engelsiz seçim taleplerinin mevzuata girmesi, isteyen görme engellilerin YSK'nın tüm sandıklarda bulundurmak zorunda olacağı oy şablonlarıyla oy kullanabilme imkânına kavuşması çok büyük bir kazanımdır kanımızca.

Yaklaşık 11 yıldır bu uğurda mücadele eden tüm kişi ve kurumlar, bu fikri ilk kez gündeme getirenler, 2017 yılı 16 Nisan Referandumu'ndan başlayarak tüm seçimlerde şablonla oy kullanmayı deneyimlemeye çalışan ve deneyimleyen tüm görme engellilere hayırlı olsun.

Şimdi hepimize düşen, daha fazla körü tek başına oy kullanması konusunda cesaretlendirmek, ikna etmek, YSK'nın yapacağı düzenlemelerin erişilebilir seçimi mümkün kılacak şekilde gerçekleşmesi için uğraşmaktır.

Erişilebilir Seçim Marşı

Habil Bozkurt

bozkurthabil@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

İstiyorsak adil seçim,

Bizde olmalı mühür.

Seçime bağlıysa geçim,

Bizde olmalı mühür.

Benim fikrim, benim oyum.

Neden bilsin amcam, dayım?

Gizli seçim, açık sayım.

Bizde olmalı mühür.

Bizde olmalı ki mühür.

İrademiz kalsın özgür.

Haydi çıksın sesimiz gür.

Bizde olmalı mühür.

Bizim adımıza karar

Verilmesin dersek eğer.

Bunun tek bir çaresi var.

Bizde olmalı mühür.

Mührü vurayım seçimde.

Şüphe kalmasın içimde.

Özgür ve gizli biçimde

Bizde olmalı mühür.

Habil diyorsanız siz de.

Olmalıdır mühür bizde.

Yürüelim aynı izde.

Bizde olmalı mühür.

Yaklaşmakta Olan Gerçeklerin Gölgesine uzanmak

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Gelecek geçmişin ayak izinden gelişir, hayallerine uzananlar onu nitelikli kılar. Nisan yazım kafamda şekillenmiş gibiydi. Bir anda zihnim karıştı. “Bizi yazmalıyım” dedim. Engelsiz Erişim’i. Bendeki Engelsiz Erişim’i. Yazayım da yıllar sonra birilerinin önüne düşsün. Heyecanımızın kıvılcımını yüreğine düşsün ki çağının ilerisine göz diksin.

Ailemin duyarlılığı nedeniyle, 15 yaşında kör örgütlenmelerinin içerisine daldım. Geçmişte yapılmış güzel şeyleri kendi dönemine göre yenilikçi bir şekilde geliştiren ama devamını getiremeyen bir grubun içerisinde yer aldım. İyi ki de aldım. Çok şey öğrendim onlardan ve onlara teşekkür ederim.

Üniversite yıllarımda artık o çevreler beni beslememeye başlamıştı. Tamamen politikleşmiştim ve engellilik anlamında da basit talepler beni tatmin etmiyordu. Mesela, şoför söylemeyi unuttuğu için ineceği durağı kaçıran insanlar körlüklerine lanet okuyorlardı ama bu otobüslerin seslendirilebileceği fikrini akıllarına bile getirmiyorlardı. Her konuda biz eksiktik ve ona göre hareket etmemiz gerekiyordu. Erişilebilirlik talepleri kaldırımlardaki direklerin kaldırılması kadardı. Tabii genellenin doğru olmadığını belirtmeliyim. Arkadaş gruplarımızda erişilebilirlik üzerine çok kafa yoruyorduk. Yine de bir şekilde sınırlıyorduk kendimizi.

Sanırım 2009 yılıydı. Arkadaşlarla bir kafede oturuyorduk. Durup dururken “Ankara’da otobüsler sesli olacak” dedim. “Hadi lan, uçan arabalar da olur o zaman” dediler önce. “Yok” dedim “olur.” Daha önce olabileceğini hepimiz söylemiyor muyduk? Bir anda iş ciddiye bindi. “Nasıl yapmalı?” “Engin Yılmaz diye birisi varmış, bu işlerle ilgileniyormuş” dediler. “Tamam, biz de Engin Yılmaz ile ilgileniriz” dedim. “Nasıl ulaşacağız? derken, Engelsiz Erişim’in sitesini buldum. Heyecandan elim titreyerek çevirdim numarayı. “Ben Burak Sarı, Ankara’da sesli otobüs projesi yapmak istiyoruz” dedim. “Ne kadar güzel, ayrıntılar için Skyp’tan görüşelim mi?” dedi karşıdaki ses. Heyecanla “Evet” dedim. Ardından “Siz Engin Yılmaz mısınız?” diye

sordum. “Hayır, benim ismim Adem” dedi karşıdaki ses. Evet kendisinden çok şey öğrendiğim, sabahlara kadar sohbet ettiğim Adem Vural’dı. Telefonu kapatınca eve gittim ve elimi bile yıkamadan Engelsiz Erişim sitesine girdim. “Hayaller yaklaşmakta olan gerçeklerin gölgeleridir” yazıyordu girişte. Romantik, devrimci ve hayalperest aklımı çelmek için daha uygun bir slogan olamazdı.

Heyecanla bekledim toplantı gününü ve o gün geldi. Adem, Engin, Sevda ve Mürşide katılmıştı toplantıya. Heyecanımı kanalize edecek bir yer bulduğuma çok sevinmiştim. Hele Engin Yılmaz beni arayıp Engelsiz Erişim Grubu’na dahil olabileceğimi söylediğinde, dünyalar benim olmuştu. Çılgın projelerim vardı. ATM’leri erişilebilir yapmak, otobüslerin erişilebilir olması, yarışmalar, salon etkinlikleri. Ben hayalini kurarken, Engelsiz Erişim çoğu proje için harekete geçmişti bile. Erişilebilir oy hakkımızı kazandığımızı müjdeleyen tweet’i alıntılıyıp altı kişi bir kafede hayalini kurup bu işe başladıklarını söylemişti Sevda. Belki onlar bir kafede erişilebilir seçim mücadelemizin temelini atarken, ben de sesli otobüs sevdasına Engelsiz Erişim’in peşine düşüyordumdur başka bir kafede. Bu kadar ateşli ve birikimli insan bir araya geliyorsa, zamanına damgasını vurması kaçınılmazdır. Engelsiz Erişim de dönemine damgasını vurdu. Entelektüel anlamda, teknolojik konularda, örgütlenme modeli anlamında 2000’lerin ilk yarısına damgasını vurdu. Bize dar edilen kaldırımları gururla adımladığımız kaldırım eylemleriyle, bir dönem hayal olan sesli ATM’lerle, her ne kadar keyfi olarak çalıştırılmasalar da otobüslerdeki anonlarla, erişilebilir seçimlerle, rahatça erişebildiğimiz web sitelerinde, gururla yazarlığını yürüttüğümüz dergimizle, hepsi tarihe bir baş yapıt olarak geçecek Kemal Özceyhan seminerleriyle, günler süren festivallerde ve en önemlisi engelliliği bir eksiklik değil yeti farklılığı olarak gören ideolojik duruşuyla çağımıza damgasını vurdu. Birbirine benzeyen insanların sürekli dahil olmasıyla büyüdü ve çeperini genişletti. Elbette geri çekildiği, ileri atıldığı, gidenlerin, dönenlerin ve kaytaranların olduğu zamanlar da oldu. Mesela kaytarma konusunda üzerime tanımam. Aramızda kalsın, bir ara öyle bir kaytarmıştım ki beni atmamalarına şaşırırdım. Öyle bir tahammül yani.

Peki niye yazdım bunu durup dururken? Derneğimiz hakkında çok yazı yazıldı ama böyle bir dergi yazısı yoktu. 29 Mart eylemi beni çok pis gaza getirdi. Üzerine erişilebilir seçim hakkımızı kazanmamız, motivasyonumu doruğa çıkardı. Öyle ki, toplantılardan sürekli kaytarmaya çalışan ben, kimsenin zoru olmadan moderatör oldum. Önceden Gülcan’dan

korkuma oluyordum. Yani Gülcan'ı hepimiz biliyoruz, anlatmaya gerek yok. Neyse iyileşip aramıza döndüğünde, bu yazıyı okuyacak. Şansımı zorlamayayım. Zaten de konuyu iyice dağıttım. Daha gidip moderatörlük yapacağım. Siz her zaman Engelsiz Erişim ile kalın.

Babamı Mı Gezdiriyorsun?

Ramazan Akel

ramazanakel85@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Ülkemizde görme engelli olarak yaşarken çeşitli sorunlarla karşılaşırız. Bazen ayrımcılığa uğruyoruz, bazen yok sayılırız. Peki çocuklarımız da bu davranışlardan nasibini alıyor mu? Görme engelli ebeveyni olan çocuklar herkesle aynı davranışlarla mı karşılaşır?

Maalesef görme engelli ebeveyni olan bir çocuk herkesin çocuğundan farklı davranışlarla karşılaşır. Onlara diğer çocuklar gibi davranılmıyor. Ben bunu tahmin ediyordum ancak yaşayınca daha iyi gözlemler yapma olanağına kavuştum. Biliyorsunuz beş yaşında bir kızım var. İnsanlar ona şimdiden farklı davranmaya başladılar bile. Şu ana kadar yaşadıklarımızdan hareketle, görmeyen ebeveyni ait çocuklara yapılanları üç ana başlık altında incelemek istiyorum. Bunlar; para verip yiyecek içecek alma, çocuğa sorumluluk yükleyip suçlama, ayrı tutma.

Çocuğa Para Verme, Yiyecek ve İçecek Alma:

Bu davranış en sık karşılaştığımız tutum diyebilirim. Yolda yürürken, markete girdiğimizde, toplu taşıma aracında; kısacası her yerde karşılaşılabiliyoruz. Geçen yıl Ramazan ayında neredeyse dışarı çıkamıyorduk. Hemen para vermeye kalkıyor, yiyecek almak için ısrar ediyorlardı. Almadığımızda kızıyorlardı bile. Markette alışveriş yaptığımızda daha çok karşılaşırız bu tür davranışlarla. Kimisi daha da çirkefleşip kasiyerle anlaşır. Yiyeceklerin parasını bu şekilde kendisi ödemeye kalkıyor. Geçen yıl Kurban Bayramı'nda İzmir metroda bir sorun yaşamıştık. Adamın biri kızıma para vermeye kalktı. Teşekkür edip almayacağımızı belirttim. Adam ısrar etti, bayram harçlığı olduğunu söyledi. Ben alamayacağımızı yineledim. Buna rağmen adam ısrar ediyordu. Mecburen bağırdım, işte o zaman vazgeçti. Demek ki bundan anlıyormuş. Bayram olmasa bile "bayram harçlığı" diyerek çocuğa para vermeye çalışanlarla karşılaştık birkaç defa. Bunların en çirkini bizden habersiz çocuğa para vermeye çalışanlar.

Çünkü bize söyleseler kabul etmeyeceğimizi biliyorlar. Bu nedenle bize söylemeden para vermeyi deniyorlar. Şükür ki kızımız bunu kabul etmiyor. Hatta geçen yıl Ramazan ayında “Neden insanlar sürekli bize para veriyorlar?” diye sordu. Bir olay daha anlatayım.

Tren yolculuğu yapacaktık. Sıra bir türlü bize gelmedi ve tren hareket etti. Biz de otobüs yolculuğu yapmaya karar verdik. Metroyla otobüs yazıhanesine gelmek istedik. Metro istasyonunda 20-25 yaşlarında bir genç, kızımıza: “Çantandan para düşmüş, al” deyip para uzattı. Kızım çantasında para olmadığını söyledi. Biz de itiraz ettik. Genç hemen ortadan kaybolmuştu. O genci aramıştık ama çoktan gitmişti.

Bu insanların yaptığı yardım falan değil. Amaçları, vicdanlarını rahatlatmak. İzinsiz bunu yapanların sevap kazanmayıp bolca beddua aldıklarını, arkalarından kötü sözler duyduklarını, bu şekilde yaparak bizim ve çocuklarımızın tepkilerini topladıklarını bilmelerinde fayda var.

Çocuğa Sorumluluk Yükleme, Çocuğu Suçlama:

Bir görmeyenin çocuğu olduğunda, iki ebeveyn de körse, insanların çoğu onlara “O çocuk bakar” diye söylüyor. Onlara göre görmeyen biri hiçbir şey başaramaz, çocuk gördüğü için onların her işini yapar. Bunu kendi kulaklarımla duydum.

Nitekim birçok kişi daha küçüklüğünden beri kızımıza “Babanı sen mi getirdin? Aferin sana, babanı ne güzel götürüyorsun” sözlerini defalarca duydum.

Yine bir defasında kızımınla parka gitmiştik. Parkta bir kadınla karşılaşmıştık. Kızıma: “Babanı mı gezdiriyorsun?” dedi. O parka bazı kişiler de köpeklerini gezdirmek için getiriyorlar. Bir anda aklıma bu durum geldi. Kadının sözü biter bitmez: “Evet, ben köpeğim ya gezdirmek için beni buraya getirdi” dedim. Kadın: “Estağfurullah. Öyle şey demedim” falan diye geveledi ama daha fazla dinlemeden oradan ayrıldık.

Kızım 1 yaşındayken ve 3 yaşındayken Antalya Manavgat’a tatile gitmiştik. 3 yaşındayken otelimizden minibüsle Manavgat’a gelmiştik. Oradan otogara gitmek için ayrı bir minibüse binmemiz gerekiyormuş. Birine minibüsün nereden kalktığını sormuştuk. Adam bize

tarif etmek yerine, daha doğru dürüst konuşamayan, anlatılanı tam olarak anlayamayan küçük kızımıza tarif etmeye başlamıştı. Sonra da “Annenle babanı götür” demeyi ihmal etmedi.

Çok ilginç ve can sıkıcı bir olayı daha anlatacağım. Başka birinden duysam ben de inanmazdım ama olay gerçek ve bizzat biz yaşadık.

Kızım bir buçuk yaşında ancak olmalı. Sındırgı ilçesinden Balıkesir merkeze minibüsle gidiyorduk. Kadının biri kızımızı görünce: “Bu büyüyünce size bakar” dedi. Ben de dalga geçmek için “Tabii tabii. Başladı bile. Artık yemekleri bile o yapıyor” dedim.

Asıl ilginç olay bundan sonra gerçekleşti. Kadının sözleri resmen bizi şok etti.

“Öyle mi? Maşallah. Aferin” dedi. Kadın, bir buçuk yaşındaki çocuğun bizim yemeklerimizi yaptığına inanmıştı. O çocuk bir buçuk yaşında da olsa, gördüğü için her şeyi yapardı ona göre.

Bunlar üzücü ve can sıkıcı. Ama daha da can sıkıcı olan şey, çocuğu bir görmeyenin velisi gibi görüp bir şey olduğunda onu suçlamak.

Örneğin, yolda kızımınla yürüyoruz diyelim. Ben dikkat etmeyip bir ağaca veya direğe çarpsam, bunu gören birisi kızıma: “Neden babanı düzgün götürmüyorsun?” diye kızabiliyor. Böyle durumlarda o tepkiyi veren kişiye ben de tepki gösteriyorum. Çünkü çocuğun böyle bir görevi yok. Asıl suçlu ya benim ya da kaldırımın ortasına ağaç veya direk dikenler.

Kızımıza bizi götürmek, sürekli bizim için çabalamak gibi bir görevi olmadığını sık sık hatırlatıyoruz. Neticede o bir çocuk ve herkesin çocuğunun hangi sorumlulukları varsa, bizimkinin de aynı sorumlulukları var.

Bir defa kızımın bir fotoğrafını paylaşmıştık Facebook’ta. Tanıdığımız ve belediyede üst görevi olan birisi yorum olarak “Rehberiniz yetişiyor” yazmıştı. O bizim rehberimiz değil; o bizim çocuğumuz.

Yakın zamanda eşim trende telefonunu düşürmüş. Bunu eve gelince fark ettik. Ertesi gün teslim edebileceklerini söylediler. Yemekte bunu konuşuyorduk. Kızım annesine: “Özür dilerim anne” dedi. Neden özür dilediğini sorduk. “Telefonun düştüğünü görmedim” dedi. Çok üzülmüştük. Onun böyle bir görevi yoktu. Biz onu suçlamamıştık. İnsanlar, farkında olarak veya

olmayarak çocuğa yaşının üstünde bir sorumluluk yüklemişti. Soruyorum size: Bize bu yapılan yardım mı yoksa kötülük mü? Ben cevap vereyim kendim: Bu bir kötülüktür. Kimsenin bize bunu yaşatmaya hakkı yoktur.

Ayrı Tutma, Yok Sayma, Ayrımcılık:

Ayrımcı uygulamalarla çok karşılaşmadık henüz. Zaman zaman bize haber vermeme, yokmuşuz gibi davranma faaliyetlerini gördük. Ancak çocuğumuzun yaşı büyüdükçe, daha can sıkıcı olaylarla karşılaşacağımızı düşünüyorum. Duyduklarım, gördüklerim, yaşadıklarım beni bu düşünceye itiyor.

İnşallah çocuğum büyüdükten sonra ayrımcılığın olmadığı, çocuğumun farklı görülmediği daha güzel yıllar görürüz. Mücadeleye her zaman devam...

Normal Şaşırtmaya Devam Ediyor

Sevgi Mart Göcen

sevgi.mart@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Normalin dayattığı kalıp yargıdan doğan her olayı duyduğumda “Artık bundan fazlası da olamaz” diye düşünsem de normal algısı sınır tanımıyor.

Geçen hafta bir avukat meslektaşım, kendisinin yaşadığı bir olayla ilgili şikâyetle bulunmak üzere Çağlayan Adliyesi’ne gidiyor ve her vatandaşın yapacağı gibi nöbetçi savcıya ulaşım ifade vermek istiyor. Ancak savcı tarafından kör olduğu gerekçesi ile ifadesini iki tanık huzurunda vermesi gerektiği söyleniyor. Evet, insanın beyni donuyor, aklı almıyor, hiçbir mantığa oturtamıyor değil mi bu anlattığım olayı? Ama tamamen gerçek ve bir haftadır basın açıklamaları ve eylemlerle bu olay kınanıyor.

Bir yandan yeni kazanımları kutlarken, bir yandan en uçlarda ayrımcılık yaşamaya devam ediyoruz. Önce hukuki açıdan ele alacağım olayı. Bir vaka yaşandığında, o olayla ilgili tanık olabilecek kişiler, o olayı gören, olayın oluşuna şahitlik eden veya olay nedeniyle mağdurun uğramış olduğu psikolojik şiddet veya üzüntüden haberdar olan kişilerdir. Meslektaşım, olayı tek başına yaşıyor. Bir başka deyişle, o an adliyede bulunan ve savcının tanık olmasını istediği hiç kimse olaya tanık değil. Meslektaşım, her vatandaşın hakkı olan şikâyet hakkını kullanmak istiyor ama deniyor ki “Sen körsün, yaşadığın olayı bana anlatabilmen için iki tane şahit göstermen lazım.” Yani sen körsün ve ifade bile veremezsin. Ben senin ifadeni ancak iki kişi şahitlik ederse alabilirim. Şahitlik edecek insanların kim olduğunun, senin yaşadığın olayı görüp görmediklerinin ya da bu olayın senin üzerinde bırakmış olduğu manevi veya maddi zararı biliyor olmalarının bir önemi yok. Sadece senin ifade vermene tanıklık edecekler. Dikkatinizi tekrar çekmek isterim ki bu ayrımcılığa uğrayan kişi bir avukat. Başkalarının hakları için mücadele veren bir meslektaşımız. Ancak kendi hak ihlalinde, derdini bizzat meslektaş bir hukukçuya anlatmak istediğinde, “Hop! Dur bir dakika” deniyor ve sağlamlık duvarına tosluyor.

Kim veriyor bu savcıya bir insana karşı böyle davranma hakkını? Kim belirliyor bir körün kendi başına ifade veremeyeceğini? Hangi kalıp yargı ki bu kadar işlenmiş beynine ve bir meslektaşının ifadesi için olayla hiç ilgisi olmayan kişilerin tanıklığını istiyor? O meslektaşım, derdini daha iyi anlatabileceğini düşünmese ve ifadesini yazılı olarak hazırlayıp sistem üzerinden ya da bizzat savcılık kalemine bırakarak şikâyetini yapmış olsaydı, yine de iki tanık istenecek miydi? Elbette hayır. Çünkü verilen dilekçe, sıradan bir dilekçe olarak işlem görecekti ve savcı değerlendirmesini yapıp süreci sonlandıracaktı. Ama bundan da çok emin değilim. Çünkü meslektaşım, kör olması sebebiyle yine bir başka meslektaşı olan noterde uğradığı ayrımcılığı şikâyet etmek üzere gitmişti savcının yanına. Bir tenis topu gibi bir sağlamlık bariyerinden başka bir sağlamlık bariyerine fırlatıldı.

Şimdi sizlere bu satırları yazdığım sıralarda, o bariyerlerden birisini kırmak için bir grup arkadaşımız Türkiye Noterler Birliği ile görüşme yapıyor. Diyorlar ki “Bizler, eşit, reşit ve tam ehliyetli insanlarız. Yaptığımız işlemlerin hukuki sorumluluklarını herkes kadar üstlenebiliriz. Nasıl işlem yapacağımıza da biz karar veririz. Şimdi size düşen, bizim velimiz ya da vasimiz gibi davranmaktan vazgeçmek. Bizleri de kendinizle eşit bireyler olarak görmek ve yaptığımız her işlemde tanık aramaktan vazgeçmek. Biz, bilmediğimiz insanların ya da ailemizden birinin, yaptığımız her işlemde bize icazet veriyormuş gibi imza atmasını kabul etmiyoruz. Bizler de sizler gibi bu dünyanın sakinleriyiz ve yaşam mücadelesinin tam ortasında hayatın gerektirdiği koşullarla savaşıyoruz. Bir de sizin kalıplarınızla uğraştırmayın. Normallik algılarınızla bunaltmayın. Gelin, hep birlikte eşit ve özgür bireyler olarak yaşayalım.” Umarım bir sonraki sayımızda, sizlere eşitlik, erişilebilirlik ve engelsizlik adına noterlerde yaşadığımız sorunun da çözümlendiği haberini veririm.

Meslektaşım ile ilgili soruna gelince, birçok baronun ortak hareketiyle savcının görev yeri değiştirildi ve şimdi Hâkimler Savcılar Kurulu’na şikâyet edilecek. Umarım bu olayla, onun kafasındaki önyargı bariyerini de sarsmayı ve şapkasını önüne koyup düşündürmeyi başarabilmişizdir.

Dökülen Süte Ağlamak

Yazan, Parnell Diggs

İlk yayımlandığı yer, "Freedom" NFB Tanecik Kitapları 30

Yayınlanma tarihi, 2006

Editör, Marc Maurer

Çeviren, Ali Çolak

ali.f.colak@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Editörün Önsözü.

Biz, sıklıkla körlerin gerçek sorununun görememek değil, körlük hakkında bilgi eksikliği olduğunu söyleriz. Bu ifadenin gerçeği, Parnell Diggs'in bu hikayesinde etkili bir şekilde ortaya çıkıyor. İşte size anlatmak istediği hikaye:

Uzun beyaz bastonum elimde, bir Perşembe günü karım ve 19 aylık oğlumla bir otelin restoranına girdim. Bir Braille menü istedim ve Kim ile muhabbet etmeye başladık. Çok geçmeden öğrendim ki ailemiz yakındaki bir masadaki iki bayan tarafından gözetleniyormuş.

Biz öğle yemeğimizi seçerken Jordan oyuncaklarıyla oynuyordu. Kim ve Jordan büfeden yemek alacaktı ve babamız (herkes iyi bir sandviç sevdiğimi bilir) menüden bir sandviç yiyecekti. Siparişimi verir vermez, eşimden Jordan'ı mama sandalyesine koyma talimatını aldım.

Jordan'ın içecekleri dökmesini engellemek için bardakları özellikle masanın karşısında, mama sandalyesinden uzak bir yere koymuştum. Yakındaki masadan bir bayan, masamıza yürüyüp bardağı oğlumun önüne koyup "Muhakkak bu minik şey sütünü istiyordur" dedi. Bardağı aldım ve Jordan'a bir yudum süt verdim. "Teşekkür ederim de" diye tembih ettim Jordan'a. Plastik kapağın ve pipetin küçük çocuklar tarafından sıvıların dökülmesini önlemek

için tasarlanmadığını bildiğim için bardağı tekrar dökülme tehlikesi olmadığı bir yere yerleştirerek oturdum ve Kim'in büfe kuyruğundan dönüşünü bekledim.

Sıvı dolu bir kaba çarpmanın çıkardığı pes tak sesi, ıpslak bir masa örtüsü, ve mama sandalyesinin diğer tarafındaki iki hanımın mahcup kahkahaları; eğer bu iki bayan bu kadar iyi niyetli olmasaydı, bütün bu terslikler engellenebilirdi.

Kasten onun ulaşamayacağı bir yere koyduğumu kavrayamadıkları için bana lütfedip restorandan çıkarken Jordan'ın bardağını ikinci kez nazikçe onun önüne koymuşlardı. Hemen ayağa kalktım, "Eee, Evet, onu masadan uzaklaştırırsan iyi olur" dedi içlerinden biri, ben Jordan'ın kıyafetlerinin hâlâ kuru olduğunu teyit ederken.

Evden çalışan bir karısı olan serbest meslek sahibi bir avukat olduğumu hayal edebilirler miydi? En çılgın hayallerinde, o hafta sonu 350 kişinin katılacağı bir iş toplantısına başkanlık etmek için orada olduğumu kavrayabilirler miydi?

Elime bir beyaz baston aldığımda, oğlumun sütüne ulaşamayacağını bilemeyen körün biriydim onların gözünde. "Yardım istesen iyi olur" diye önerdiler. "Yere akıyor." Sanırım Jordan'ın sütünü neden ulaşamayacağı bir yere koyduğumu anlamışlardı.

Gören bir ebeveyn, bir çocuğun ellerini tutmak yerine aynı şeyi yapmış olabilirdi. Bir alıştırmaya Bardağı olmadığı için ben bir karar vermişim, onlar da körlüğümün bilinci ve kendi önyargılarının etkisi altında bir karar vermişlerdi.

19 aylık oğlum henüz o bardağı tutamadığı için bardağı bilerek ulaşamayacağı bir yere koyduğumu varsaymak yerine, bizi gözlemleyen bayanlar, kör olduğum için bardağı nereye koyduğumu bilmediğimi varsaydılar.

Bu dökülen süt kesinlikle ağlamaya değirdi ama masaları değiştirip daha fazla süt istemek zorunda kaldığımız için değil. Onların kafasında benim yaşam deneyimim önemsizdi. Jordan (hala yeni yürümeye başlayan bir çocuk olmasına rağmen) kör babasının yetkinliğini çoktan aşmıştı.

Jordan'a sütünü döksün diye veren kadınlar, onu satın alabilmem için bana iş vermezlerdi.

Döktüğüm gözyaşları, insanların, babasını kendisinin ve ailesinin geçimini sağlamaktan, hatta oğluna süt vermek gibi temel bir şeyi bile yapamayacak kadar aciz olarak gördüğünü, oğlumun çok yakında öğreneceğini bilmemin bir sonucuuydu.

Jordan'a babasının kör olduğu için diğer çocuklara kıyasla talihsiz olduğu söylenecek - ama Ulusal Körlük Federasyonu sayesinde buna inanmayacak. Körlük bir trajedi değildir. Uygun eğitim ve fırsatla körlük sadece bir sıkıntı düzeyine indirilebilir. Oğlumun körlük hakkında en çok bu mesajı duymasında kararlıyım.

Çevirenin notu: “Dökülen süte ağlamanın bir faydası yoktur”, İngilizcede “olan ve ölene çare olmaz” minvalinde bir atasözü. Burada, cümle gerçek anlamında kullanılırken aynı zamanda atasözüne bir atıf yapılıyor.

Üzerimdeki Bir Çift Göz

Dilek Başar Açlan

dilek.basar55@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Neden her zaman bir çift göz beni izliyor? Özgürlük alanlarımıza müdahale etmekten hiç geri kalmıyor bazı sağlamcı arkadaşlarımız. Tek başıma kalmayı isteyemez miyim gerçekten?

İş yerinden evime giderken 10 dakikalık bir yürüme yolum oluyor. Kış mevsiminde toplu taşımayı kullanıyordum ama artık havaların içimizi ısıttığı şu günlerde nefes alarak tek başıma telefonumla konuşarak yürümek istiyorum. Tabii ki böyle bir şey mümkün bile olmuyor.

Yine bir gün eve doğru yürürken biriyle karşılaştım. Kaldırımdaki engellerden beni geçirdikten sonra arkamdan gelen birisine gidip bana neden yardım etmediğini sordu. O kişi de beni tanımadığını ama en başından beri arkamdan beni takip ettiğini söyledi. Tamam, belki o kişinin beni takip etse de yanıma gelmemesi benim için olumlu bir şey. Ben sadece neden hep göz hapsinde olduğumuzu anlayamıyorum.

Sadece 10 dakikam bana ait olsun istiyorum ve bildiğim bir yolda tek başıma yürümek istiyorum. Diğer zamanlarda istesek de böyle bir şey mümkün bile olamıyor. Yolların ve kaldırımların genel durumu hepimizin bildiği üzere berbat. Çoğu zaman yürüyebileceğimiz bir kaldırım bile olmuyor. Ben istiyorum ki yürüyebileceğim bir alanı bulmuşken kimse müdahalede bulunmasın ve kimse beni göz hapsine almasın.

Alışverişte, otobüste, minibüste hatta her yerdeler kendini zeki sanan sağlamcı arkadaşlar. Ben zaten arkamdan beni takip ettiği zaman onu duymuyorum. Orada birisinin olduğunu anlamıyorum. Zaten bunları yapabiliyor olsaydım kör olmazdım. Hiç kusura bakmasın bu şahsiyetler. Zeki falan değilsiniz. Biraz zeki olsaydınız, yanıma gelip kafanızdaki tüm soruları bana sorabilirdiniz. Sözde nasıl yürüdüğümü falan merak ediyorlar. Beni takip ettikten sonra kafalarından ne geçiyordur acaba? Gerçi bunu tahmin etmek çok zor olmasa gerek.

İzlenmek benim için rahatsız edici bir şey. Sürekli o gözleri üzerimde hissetmek istemiyorum. Şimdilik bu durum karşısında yapabileceğim çok bir şey yok. Ne diyelim, umarım

istediğim zaman yalnız kalabileceğim, kimsenin gözleriyle beni takip etmediği bir dünyada yaşayabilmek bir gün mümkün olabilir.

Algının Tutsaklığı 1: Senden Bir Tane Daha Var Abi

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Bundan birkaç ay öncesi bir kış günü. Sevda'yla birlikte eve doğru yürürken sokakta oynayan bir çocuk yaklaştı yanımıza. "Aaa! Abi senden bir tane daha var." Âdem abiyle epey yakın oturuyoruz, onu kastediyor muhtemelen. İkimizin de kör oluşu, diğer tüm özellikleri görmezden gelmek için yeterli. Birkaç zaman sonra o çocukla bir daha karşılaştık. Bu sefer Âdem abi de vardı yanımda. Şakayla karışık takıldım. "Bak, benden bir tane daha var diyordun ya, bu di mi?" dedim. O da "Evet abi" dedi.

Muhtemelen hepimizin yüzlerce kez karşılaştığı bir şey bu aslında. Ama çocuğun sözleri bu yazıyı düşürdü kalbime, beynime. Nasıl oluyor da tek bir özellik, bütün diğer niteliklerin önüne geçip bizi tanımlayan tek şey oluveriyor? İnsanları böyle tanımlara iten ne? Peki bunun sonuçları? Hem böyle tanımlanan hem tanımlayan kişi açısından sonrasında ne oluyor? İyi de hiç mi yolu yok bu tutsaklığı aşmanın? Nasıl kurtuluruz bu tek boyutlu tanımlardan? Neden, sonuç ve nasıl? Bu sorular şimdilik üçlü bir yazı dizisinin parçası olsun diye düşündüm. Kim bilir, zamanla yeni öneri ve geri bildirimlerle biraz daha irdeleriz belki konuyu.

Gelin, "Neden?" sorusuyla başlayalım. Esasında, kişinin tek bir özelliğine dayalı olarak tanımlanması, en temel mikro saldırgan davranışlardan biri olarak kabul ediliyor. Adı, "kimliğin inkârı." Daha önce Deniz, Elif ve neredeyse her EEEH Dergi yazarı bu satırlarda bunun örneklerini çokça yazdılar. Yapılan nitel görüşmelerde sakatların en çok rahatsız oldukları davranışlardan birisi kimliğin inkârı. Görme engelli müzisyen, tekerlekli sandalyeli belediye başkanı, otizmli bilim adamı, işitme engelli öğrenci, özel gereksinimli yolcu. Dikkat ettiyseniz, bilim adamı, görme engelli, özel gereksinimli gibi kelimeleri kullandım. Bilinçli bir tercih çünkü sizi böyle tanımlayanların meseleyi tıbbi, sağlamsı ve cinsiyetçi görmeleri şaşırtıcı bir şey değil.

Görsel ve işitsel medyada sıkça karşılaştığımız tamlamalardan söz ediyorum. Bu, bir tek yeti farkı olanların başına da gelmiyor tahmin edeceğimiz üzere. Bir kaza haberinde "Kadın

şoförün kullandığı xxx plakalı araç” denebiliyor kolaylıkla. Örneğin; Bir şiddet haberinde, “Suriyeli göçmenin karıştığı olaylar” gibi cümleler kolaylıkla kurulabiliyor. Durumun abukluğunu anlatmak için şöyle cümleleri düşünün: Çorumlu Burak Sarı 3 kişiyi öldürdü, Ordulu Engin Yılmaz hastane bastı, Sarışın belediye başkanı Meral Sözen, kısa boylu öğrenci Dilek Başar Açlan’ı tebrik etti... Böyle cümleleri hiçbirimiz kurmuyorsak, buna karşın sağır ressam Canan Çam Yücel tamlamasını doğal kabul ediyorsak, o zaman bizim algımız da tutsak olmuş demektir.

Evet, benzer durumları farklı şekilde adlandırmanın, kavramı daha iyi anlamamıza yardımcı olacağını düşünüyorum. Eğer bir ortamda alışageldiğimiz özelliklerden farklı biriyle karşılaşıyorsak, algımız bu farklılığa kayıyor. Çaba harcamazsak, o farklılık algımızı hapsediyor. Baktığımız, işittiğimiz kişide yalnızca o özelliği görüyoruz. Kalan diğer özellikler Platon’un mağarasının dışına kaçıyor. Görünmüyor, duyulmuyor ya da hissedilmiyor. Bir web sayfasına girişte yüksek bir müzikle karşılaştınız mı hiç? Kör biriyseniz ve ekran okuyucu kullanıyorsanız, o sayfada tek duyduğunuz o müziktir. Kapatana kadar başka bir şeyi algılamamız neredeyse imkansızdır. Kişiler de kendilerinden farklı olanla karşılaştıklarında, benzer bir deneyim yaşıyor olabilir. Ben bu durumu “algının tutsaklığı” diye tanımlıyorum. Algının, birinin tek bir özelliğine takılıp kalması ve kalanı yok sayması, böylece de hem kendi algısını hem de karşısındakini tek tip bir tanıma tutsak etmesi.

Dedim ya, meseleyi yalnızca sakatların, göçmenlerin, kadınların, siyahların yaşadığı bir şey gibi görürsek, yine algımızı tutsak etmiş oluruz. Aslında hepimiz başka ortamlara girdiğimizde, bu girdaba kapılma ihtimali var. Bir sınıftaki ilk derste olduğunuzu hayal edin. Öğrenciler kendini tanıtıyor. “Benim adım Ayşe, Fatma, Emine, Ahmet, Mehmet, Murat.” Öğretmen devam ediyor tanımaya. Ta ki farklı bir isimle karşılaşana dek. Hemen o meşhur soru geliyor, “Ah! Adının anlamı ne?” Sanki o ana dek söylenen diğer tüm bildik isimlerin anlamlarını biliyor gibi.

Diyelim ki doktorsunuz ve bayram ziyaretine gittiniz. Herkesle havadan sudan muhabbet ederler ya “Benim de dalağım şişmişti, çarpıntım var, ne yapsak?” diye sizi rahat bırakmadıklarında ne yapıyorsunuz? Benzer örnekleri akrabaların bildiğinden farklı bölümde okuyanlar çokça duyar. “Şimdi sen felsefe okuyorsun ya, filozof mu olucan? Bu endüstri mühendisi de ne ola ki? Ya avukat oğlum, bizim bir arsa davası vardı...”

Örnekler o kadar fazla ki yurt dışına çıktığınızda veya orada yaşıyorsanız, bu sefer tipiniz veya uyduğunuz oluyor algıların takıldığı. Kimi ortamda giyiminiz, bazen konuşma şekliniz, ses tonunuz, takınız ya da dövmeniz. Kimi zaman soyadınız ve yakınlarınız. Mesela ben ilk ve ortaokula başladığımda, Olgun ve Zerrin'in kardeşiymdim Engin'den önce. Hep bir kıyasın parçası oldum uzun süre.

Niye kolayca algılarımızı tutsak ediyoruz dersiniz farklılıklara? Yanıtı ararken aklıma sürekli tekrar eden bir anım geldi. Ne zaman anneme babama vs. yeni bir arkadaşından söz etsem, yeni biriyle tanıştığımı anlatsam, ilk soruları şu olurdu: “Nereli?” Cevabım hep aynı olurdu, “Nereden bileyim ki hiç sormadım.” Çünkü benim için arkadaşımı tanımlamak için kullandığım bir veri değildi nereli oluşu. Ama belli ki büyükler için öyle. Hiç tanımadıkları biriyle ilgili bir yargı geliştirmeye ihtiyaç duyuyorlar ve bu yargıyı onlara verecek şey anladığım kadarıyla memleketleri. Günümüzde pek kalmadı sanırım bu soru ama benim jenerasyonum için çok tanıdık. Sorunun ne olduğunun önemi yok. Neden sorulduğunun önemi var.

İnsanlar yeni karşılaştıkları herkesi kolayca tanımlamaya, sınıflandırmaya ihtiyaç duyuyor. Evrimsel bir gereklilik. Atalarımız için avcılık-toplayıcılık döneminde sınıflandırma önemli bir yaşam aracı. Yeni kişi tehlikeli mi yoksa bir dost mu? Kaçmak mı lazım, saldırmak mı? Bu kararı vermek için uzun uzadıya bir vakit yok. Durumu “bilişsel verimlilik” olarak tanımlıyoruz. Minimum çabayla maksimum iş. Sorun şu ki artık bu tür bir yaşam tehdidiyle karşı karşıya değiliz. Ama bilişsel tembellik aynen devam ediyor. Eğer göze kulağa çarpan bir farklılık keşfettiyseniz, ne mutlu bize. Hemen hazır bir etiketi yapıştırıveriyoruz. Şükür ki ekstra bir çaba harcamaya gerek yok. Bir etiket, bir masaüstü kısa yolu, aradığımız tüm yanıtları sağlıyor sözde.

Anne-babam için bu etiket, arkadaşımın memleketinde saklı. Sokaktaki çocuk için ben ve benden bir tane daha olanın ortaklığı körlük. Bir kez etiketi bulunca, üzerine daha fazla düşünmeye, diğer özelliklere bakmaya ihtiyaç var mı? Hatta böyle bir farklılık, rahatlatıcı bile olabilir. Çünkü detaylarla uğraşma sorununu ortadan kaldırıyor. Herkesin mayo giydiği bir plajda pardösü giyen birini görürse, onu kolayca ayırt etmiş oluyor ve damgalama yolu açılıyor.

Eğer farklılık bugüne kadar karşılaşmadığı bir şeyse, belirsizlik öylesine rahatsız ediyor ki bir yargıya ulaşana dek özel alana müdahale gayet doğal hale geliyor. “İsminin anlamı ne? Doğuştan mı böylesin? Hiç mi tedavisi yok? Ne işin var bu kılıkta sokakta?” gibi bazen merak

bazen saldırganlık içeren sorular olağan kalıplar oluyor. Sözlerle olmasa bile bakışlarla karşı tarafın tüm rahatı kaçırılıyor. Çünkü amaç bir an önce etiketi yapıştırıp yargıya varmak. Böylece de tekrar bilişsel dengeye ulaşmak.

Yani dostlar, aslında burada gönüllü bir tutsaklık söz konusu. Farklılıklar, yargıya varmayı ya kolaylaştırıyor ya da daha ciddi bir belirsizlik yaratıyor. Her iki durumda da diğer değişkenlerin, detayların önemi kalmıyor ve kişi yalnızca o farklılığından ibaret bir vaka haline geliyor. Fakat algılayanın kendini düşürdüğü bu gönüllü tutsaklık, algılananı da kalıp bir tanıma tutsak ediyor. Sürekli yeni bir mücadele, kendini kanıtlama çabası, görünür olma teşebbüsleri ve yoğun bir ruhsal yorgunluk beraberinde geliyor. Her şeyden kötüsü, belki de tutsak algılar kanıksanmış sağlamlılığın taşlarını örüyor.

Bir sonraki yazıda algılananlar, ezilenler, yeti farkı olanların, bir tanıma hapsedilenlerin, tutsaklıktan nasıl etkilendiklerini ve kurtulma çabalarını ele alacağım. Siz siz olun, biraz daha çalıştırın zihninizi, bedeninizi, ruhunuzu, çeşitlilikleri yok saymaktan, birini yalnızca bir özelliğe indirgemekten uzak durun. Unutmayın, hayatı çeşitliliklere borçluyuz.

Özgürlüğün Anahtarı Bağımsız Hareket

Canan Çam Yücel

canancam@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Merhaba değerli okurlar. Bu ay sizlerle biraz bağımsız hareket üzerine söyleşmek istiyorum. Önce kısaca bağımsız hareket kavramından bahsedelim.

Bağımsız hareket, görme engelli bireylere bir mekandaki konumunu belirleme, yön bulma ve gideceği yöne doğru hareket etme becerisi kazandıran tekniklerin bütünü olarak tanımlanır. Bağımsız hareketin kazanılması için hem oryantasyon hem de mobilite becerilerinin kazanılması gerekir. Oryantasyon, kişinin mekandaki konumunun farkına varmasını ve yorumlamasını ifade eder. Mobilite ise kişinin bir yerden başka bir yere hareket etmesi anlamına gelir. Beyaz baston en temel mobilite aracıdır. Peki beyaz baston ne işe yarar? Beyaz baston hem görme engelli bireylerin vücutlarını tehlikelere karşı korur hem de güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlar.

Peki bağımsız hareket görme engelli bireyler için neden önemli? Bebekler dünyaya geldikleri andan itibaren merak içinde çevrelerini keşfetmeye çalışırlar. Görme engelli bebekler de aynı şekilde merak ve keşfetme duygusu içindedir. Sadece görme yetisini kullanamadıkları için bu merak ve keşif duygusunu uyandırmak için görme engelli bebeklere uyarın vermek, hareket etmelerini sağlamak gerekir. Önce kendi bedenlerini fark etmeleri, sonra birincil derecedeki yakınlarını ve en sonunda da çevrelerinde olup bitenleri fark etmeleri için çaba harcamak önemlidir. Özellikle ilk birkaç ayın ardından gelişimleri ölçüsünde hareket etmelerini sağlamak gerekir. Bir nesneye uzanmalarını sağlamak, ellerini-ayaklarını aşağı-yukarı, sağa-sola hareket ettirmeleri için gerekli uyarınları vermek, başlarını farklı yönlere çevirmelerini teşvik etmek bağımsız hareketin en temel aşamalarındandır. Topa uzanmalarını, topa elleriyle veya ayaklarıyla vurmalarını, topu atmalarını veya tutmalarını sağlamak önemlidir. Yürüme, koşma, zıplama, tırmanma, tek ayak üstünde durma, merdiven inme-çıkma gibi beceriler de bağımsız harekete olumlu yönde katkı sağlayan becerilerdir. Bisiklete binme becerisi de yine bağımsız hareket için önemli bir beceridir. Peki “Tüm bunlar görme engelli bebeğe ya da çocuğa ne

sağlar?” dersiniz, işte tam da bağımsızlaşmak için destekleyici etkinlikler olduğunu söyleyebilirim. Çünkü tüm bu hareketleri gelişimi ölçüsünde zamanla gerçekleştiren görme engelli bir bebek ya da çocuk, kendi bedeninin farkına varır, beden koordinasyonunu sağlar ve en önemlisi de “postur” dediğimiz vücut duruşu düzgün bir birey olarak kendini geliştirir.

Gördüğünüz gibi değerli okurlar, bağımsız hareket eğitimine mümkün olan en erken yaştan başlamak önemlidir. Tabii burada görme engelli bebeğin ya da çocuğun gelişimini dikkate almak gerekir. Tüm bebekler veya çocuklar aynı gelişim evrelerinden geçerler ancak gelişimin hızı veya zamanı değişebilir. Görme engelli bireyin bağımsızlaşması, dokunma duyusu başta olmak üzere diğer tüm duyuların kullanılmasıyla gerçekleşir. Yani beyaz baston kullanımına geçmeden önce baston öncesi becerilerin görme engelli bireylere kazandırılmış olması gerekir.

Baston öncesi beceriler neler olabilir, biraz da bundan bahsedelim. Farklı dokuları ayırt etme, ses, koku gibi ipuçlarını değerlendirme, elle duvar takibi yapma, hareket halindeyken vücudunu ve başını tehlikelere karşı koruma, mekandaki konumunu belirleme, gideceği yöne doğru hareket etme gibi beceriler baston öncesi becerilere örnektir. Tüm bu beceriler kazanıldıktan sonra ve görme engelli çocuk baston kullanmaya hazır olduğunda baston kullanma becerisi kazandırılmaya çalışılmalıdır.

Görme engelli çocuğa önce baston tanıtılmalı, parçaları hakkında bilgi verilmeli, bastonu nasıl tutacağı basit düzeyde gösterilmelidir. Önce iç mekanlarda, sonra da dış mekanlarda baston çalışılmalıdır. Parçadan bütüne, bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa ve basitten karmaşığa doğru öğretim yapılmaya özen gösterilmelidir. İpuçlarını ve işaretleri nasıl ayırt edeceğini anlatmak, farklı iç mekanlarda ve dış mekanlarda çalışmak, hareket ederken özellikle dokunma ve işitme duyusu olmak üzere diğer duyularını da kullanmalarını teşvik etmek önemlidir.

Kısaca özetlemek gerekirse, bağımsız hareket görme engelli bireylerin özgüvenini arttıran, eğitim hayatlarında aktif olmalarını sağlayan, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımlarının önünü açan, mesleki yaşamlarında üstlenecekleri rolleri belirlemelerinde kilit rolü olan en temel kavramlardandır. Yani bağımsız hareket, özgürlüğün anahtarıdır. Eğer görme engelli bireylere bağımsız hareket becerisi mümkün olan en erken yaşta kazandırılırsa, hayatta daha özgür bireyler olmaları kaçınılmazdır. Tüm çocukların daha güzel bir dünyada bağımsız bir şekilde hareket edebilmeleri dileklerimizle. Bir sonraki sayıya kadar kalın sağlıklıca.

İngilizce Bilmemek de Bilmemiz Gerekenler

Ramazan Derin

rramazanderin@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Bilgisayarımızın çoğu Türkçe olmasına rağmen bazı programlar ya da kurulum dosyaları İngilizce olabiliyor. Bu durumda bilgisayar konusunda çekingen olanlar program kurarken yanlış bir şey yapmaktan çekiniyor, programı kurmaktan vazgeçebiliyor ya da “Rastgele bir şey yapmış olmayayım” diye pencereyi kapatıp program kurulumundan vazgeçiyor. Bunun bir nebze önüne geçebilmek için bilgisayar kurulumlarında karşınıza çıkabilecek İngilizce yazıların bazılarının ne olduğu konusunda bilgi vermek amaçlı bu yazıyı yazmak istedim. Umarım hoşunuza gider.

Not: Olabildiğince karşılaşılabileceğiniz cümleleri yazmaya çalışacağım ancak her şeyi kapsamak mümkün değil. Hem kafanızda bir fikir oluşması açısından hem de biraz bu kalıpları bilerseniz yeni programlar kurarken daha özgüvenli olabilirsiniz diye umut ederek yazıya başlayalım.

Accept: kabul etmek. “I accept” olarak da karşımıza çıkabilir.

Advanced options: gelişmiş seçenekler. Bu seçenek genellikle düğme olarak karşımıza çıkar ve kurulumun farklı parametrelerini değiştirmemizi sağlar. Genelde ne var, neyi değiştirebiliyoruz diye ben bir inceliyorum, kurulum yaparken siz de “Bakalım neler değiştirmemize izin veriyor” diye bakmak isterseniz, tıklayabileceğiniz bir düğme.

Always run on the system tray: Kurulan program daima sistem tepsisinde çalışsın.

Are you sure you want to cancel the installation?: Kurulumu iptal etmek istediğinize emin misiniz? “Yes: evet, no: hayır.”

Browse: göz at. Program kurulumlarında varsayılan program kurulum dizinini değiştirmek için kullanılan düğme. Standart bir kullanıcıysanız, pek de ilgilenmeniz gerekmeyen bir düğmedir kendisi.

Cancel: “İptal” anlamına gelmektedir. Program kurulumunu iptal etmek istediğinizde kullanacağınız seçenek.

Change log: Programda yapılan son değişikliklere dair dosya. Karşımıza “open the change log file” onay kutusu olarak çıkabilir. İşaretili olması durumunda kurulumu bitirdiğimizde genellikle değişikliklere ait bir not defteri ya da web sayfası açılır.

Choose components to install, select components to install: “Kurmak istediğiniz bileşenleri seçin” anlamına geliyor. Genelde “aşağı-yukarı ok” tuşlarıyla dolaşıp kurmak istediğiniz bileşenleri seçebileceğiniz bir alan olarak karşınıza çıkabilir. Varsayılan olarak kurulması gerekenler seçili olduğu için konu hakkında herhangi bir fikriniz yok ise dokunmanız gereken bir alan değil. Yine de neler kuruluyor, kurulmasını istemediğiniz bir şeyler olabilir diye bu alanda “aşağı-yukarı ok” tuşlarıyla dolaşabilirsiniz. İstemediğiniz bir şey var ise onay kutusu işaretini kaldırarak kurulumdan çıkarabilirsiniz.

Check the components you want to install and uncheck the components you don't want to install. Click Next to continue: Yukarıdaki seçenekle neredeyse aynı anlama geliyor aslında. Sadece “Seçmek istediğiniz bileşenleri işaretleyip seçmek istemediklerinizin işaretini kaldırın ve devam etmek için sonraki seçeneğine tıklayın” anlamına geliyor.

Click: “Tıklama” anlamına geliyor. Birçok şekilde karşımıza çıkabilir. Mesela, “Click close to exit: Çıkmak için kapat tuşuna tıklayın.”

Click finish to close this wizard: “Kurulumu kapatmak için bitir tuşuna basın” anlamına geliyor. “Click next to install” gibi benzeri şekillerde bu kelimeyi görmek mümkün. “Sonraki tuşuna tıklayarak kurulumu devam edin” anlamına geliyor. Son örneğimiz de “Click here to visit website: Web sitesini görüntülemek için buraya tıklayın” olsun. Bu kelimeyle ilgili çok fazla örnek olabileceği için burada “clik” kısmını sonlandırıp devam ediyorum.

Choose install location: Programın kurulacağı yeri seçin.

Close: Kapat. Genellikle kurulum bittiğinde karşınıza çıkan düğme. Kurulum esnasında bir hatayla karşılaşıldıysa ve kurulum gerçekleşmediyse de karşılaşmanız mümkün.

Completed: Tamamlandı.

Decline: reddetmek.

Finnish: “Bitir” anlamına geliyor. Yine program kurulumu tamamlandığında görebileceğimiz düğmelerden.

Installation: kurulum, install: kur. Düğme olarak karşınıza çıktığında “boşluk” ya da “enter” ile kurulumu başlatmak için kullanabilirsiniz. “Installation” ise genelde program kurulum penceresi başlığı olarak karşınıza çıkması mümkün olan bir kelime.

Install as portable app (e.g. on USB drive): Programı taşınabilir olarak kurmanızı sağlayan seçenek.

Install for all users: “Tüm kullanıcılar için programı kur” anlamına geliyor. Genelde işaretli olması tercih edilen bir onay kutusu olarak karşımıza çıkar.

License agreement: lisans sözleşmesi. “Tab” ile dolaştığımızda “I do not accept the agreement” seçeneği üzerine gelerseniz, “yukarı ya da aşağı ok” yaparak “I accept the agreement” seçeneğine de ulaşabilirsiniz. Okumadan onayladığımız lisans sözleşmeleri. Onay verip geçmek için “I accept, I agree” ne bulduysanız işaretleyerek “next” tuşuna ulaşabilirsiniz.

Next: “Sonraki” anlamına gelmektedir. Kurulumun genelde ilerlemesi için tıklamanız gereken bir düğmedir. Birçok kurulumda karşınıza çıkar. “Şimdi ne yapacağım bu kurulumda devam etmek için ya da bu programı kurmak için?” diye düşünüyorsanız, “install” ve “next” seçenekleri sizi bir sonraki aşamaya götürecek düğmedir.

Please wait while ... is being installed: Program kurulurken lütfen bekleyin. “Install” tuşuna bastıktan sonra genelde böyle bir mesajı duyabiliriz. Bunun kardeşi olan “... has been installed on your computer” kurulumun tamamlandığı anlamına gelmektedir.

Recommended: önerilen, not recommended: önerilmeyen. Kurulumda programlar bazen işe yarayacak şeyleri önermelerine rağmen bazen de reklam amaçlı yazılımlar ya da gereksiz şeyleri varsayılan olarak önerilen gösteriyor. Dikkat etmezseniz, ek bir program bilgisayarınıza kurulabilir. Ne önerdiğini anlamaya çalışın ve ona göre önerilen seçeneği istemiyorsanız, “boşluk” tuşuyla ya da “aşağı ok” tuşuyla değiştirin.

Required: “Gerekli” anlamına geliyor. Program kurulumu için özellikle gerekli olan bir bileşeni ya da zorunluluğu belirtiyor.

Run: “Çalıştırmak” anlamına geliyor. Program sonlarında “Program kurulur kurulmaz çalıştırılsın mı?” şeklinde karşımıza çıkar. Örnek, “run...” onay kutusu işaretli. İşaretini kaldırdığımızda, program otomatik olarak çalışmamış olur.

Select the language to use during the installation: kurulum sırasında kullanmak istediğiniz dili seçin. Aşağı-yukarı ok” tuşlarıyla “Türkçe: Turkish” var mı diye kontrol edebilirsiniz. Yoksa eğer İngilizce’yle “English” devam.

Select additional tasks: Ek görevleri seçin. Masaüstüne ve “başlat” menüsüne kısayol oluşturmamız için gereken ek onay kutuları bu aşamada karşımıza çıkabilir.

Setup: Bu kelime de “kurmak” ve “kurulum” anlamına geliyor. Kurulum penceresinde karşılaşılabileceğiniz ya da program kurulum dosyasının ismi olabilecek bir kelime.

Setup will install ... in the following folder. To install in a different folder, click Browse and select another folder. Click Install to start the installation: Programın seçilen alana kurulacağı, eğer farklı bir alan seçmek istersek “browse” tuşuna basarak farklı bir alan seçebileceğimizi ve programı kurmak istiyorsak “install” düğmesine basmamızı isteyen bir mesaj.

Setup was completed successfully: Kurulum başarıyla tamamlandı.

Shortcut: kısayol. Create start menu shortcut: Başlat menüsünde kısayol oluştur. Create desktop shortcut: masaüstünde kısayol oluştur. Genelde onay kutusu olarak karşınıza çıkar. İşaretlediğinizde “başlat” menüsünde ve masaüstünde kısayol oluşuyr, işaretlemezsensiz gerekli kısayollar oluşmaz. Bazen bileşen seçimi alanında da bu seçeneklere rastlamak mümkündür.

Typical: “Tipik, normal, alışlagelmiş” anlamları vardır. Standart bir kurulum yapmak istiyorsanız ya da çok fazla kurulumu özelleştirmek istemiyorsanız, seçebileceğiniz bir düğme olarak karşınıza çıkabilir.

This may take several minutes: Bu işlem birkaç dakika alabilir. Klasik “Biz işlemleri yapıyoruz, siz bir kenarda kurulumun tamamlanmasını bekleyin” mesajı.

You will guided through the installation of the ...: “Program kurulurken yönlendirileceksiniz” gibi bir şeyler. Pek önemli değil açıkçası ama karşılaşılan bir cümle olduğu için yazdım.

Welcome to the ... installations: program kurulumuna hoş geldiniz.

Engelli Hayvan Sahipleriyle Yapılan Görüşmeler

Hazırlayanlar: 2021-2022 Kış Dönemi Engellilikle Yaşamak Öğrencileri

Aysu KUTBAY

Ayşenur ÖNAL

Bilgesu ÖZYÜREK

Gülnehal BAŞPINAR

Hale US

Nazmiye Nur YARADAN

Semra AYDIN

Uygar Mahmut GÜL

Bounded200@gmail.com

Sayı: 98, Nisan 2022

Engin Yılmaz tarafından yürütülen Engellilikle Yaşam Dersi 2021-2022 Kış dönemi Final ödevlerinden birisi olarak hazırlanan bu çalışmanın son bölümü aşağıda bilgilerinize sunulmuştur.

Röportaj #3

Röportaj sahibi: Zuhal Kadioğlu

Encander kurucusu ve başkanı / Silivri- İstanbul

Soru 1: İlk başladığındaki motivasyonunuz ve devam ettirme motivasyonunuz nelerdir?

Cevap: Benim hikayemin başlangıç noktası aslında babam. Babamın yoğun bakımda hasta yatmasıyla başladı. Ve kendisi tabii entübe edildiği için, uyutulduğu için duygusal bir dönemdeydim. O günlerde bundan tam 11 yıl önce bir felçlinin uyutulacağı ilanını gördüm. Ve o ki uyutma birbirine nedense ilişkilendirme yaptı bende. Ve ben ilk felçlimi bundan yani o da uyutulacak babam da uyutuluyor düşüncesiyle aldım himayeme ve tedaviler sonucu yürüttüm. Ama süreç uzundu. Yani üç buçuk aylık bir süre sonra. Ve zorlu bir süreci hem onunla beraber yaşamak, işe gitmek ama ayağa kalktığını görmek bambaşka bir duyguydu. Fakat o kadar zorlu ve masraflıydı ki ben bunu devam ettiremem diye düşünüyordum. Bu arada babam da hastaneden çıktı çok zorlu bir süreçten geçmesine rağmen ve gayet normal hayatımıza döndük. Fakat ben bir daha felçli almam diye düşünürken babam bir daha hastaneye yattı. O dönemler tekrar iki tane felçli önüme düştü, yani geldi bilgileri ve onları da aldım ve birisini yürüttüm diğerinin ise yaşamasını sağladım. Ve şunu gördüm evrenin bana getirdiği bir mesaj olduğunu sanıyorum babamın hastalığı ve felçliler. Ve o felçlilerin yürümesi, o felçlilerin hayata sınıksız sarılması beni çok etkiliyordu. Çünkü ben duygusal ve zorlu dönemden geçiyordum ama onlar o kadar eksikliklerine rağmen hayata bağlılardı. Ve o dönemde ilaç kullanıyordum ilaç kullanmayı bıraktım ve onlara odaklandım. Onların yaşam azimlerini görünce onlarla ben de tabii ki motive oldum, daha fazla felçli hayvana nasıl ulaşırım diye düşündüm. Ve yolculuğum böyle başladı.

Soru 2: Peki hangi konularda zorlandığınızı düşünüyorsunuz?

Cevap: Şöyle söyleyeyim 11 yıl önce tam bu özellikle felçli hayvanlarda tedaviye yönelme oranı çok düşüktü. Genelde ötenazi yani uyutulma denilen işlem yapılıyordu. Bana göre bir hayatın sonlandırılması insan eliyle olmamalı. Kendi hayatını kendi sürecini yaşaması gerekiyor her canlı. Bu yüzden de tedaviyi alan klinikler çok azdı 11 yıl önce. Bu süreçte çalışacağımız klinikler bulmakta zorlandık, daha sonra felçli hayvan iyileşmediğinde yani yürüyemediğinde bakımını sağlayacak ortam tamamen yoktu. Hiçbir bakım ortamı ya da profesyonelce bu işi bilen birileri yoktu. Ne pansiyon vardı ne de onları kabul edecek yerler vardı. En büyük zorlandığım noktalar bunlar oldu. Tabii şu da var engelli olduğu için, daha doğrusu felçli olduğu için veya bazen şöyle oluyor iki gözü görmüyor o da engelli, onu da uyutmayı seçenler olabiliyor. Bunlarla yaşayacağını kabul etmeyip kısa yolu seçen çok fazla insan oldu bu 11 yıl içinde. Bunlar beni zorladı. Yani maddiyatın ötesinde onların bu savaşını

görmeyen insanlarla uğraşmak beni aslında zorladı. Çünkü engeliyle yaşayabileceğini insanların hayvanların da olabileceğini kabul etmeleri gerekiyordu, bu zamanla ilerledi. Tabii bu bayağı bir zaman aldı. Benim ana konum dediğim gibi felçli hayvanlar, kanserli hayvanlar ve hasta hayvanlar ki onlara iyileşme şansı veriyordum, iyileşemiyorlarsa o hastalıkları ya da eksiklikleriyle yaşama şansı vermeye yöneldim ben. Bunu kabul edecek insan sayısı ilk başlarda çok zordu şimdi biraz arttı. En büyük sıkıntı dediğim gibi tedavi ettirecek yerler bulmak ve barınmalarını sağlayacak yerler bulmaktı. Bu yüzden de ben bir bakımevi kurdum.

Soru 3: Peki onların sahip oldukları sakatlıkları nasıl tanımlarsınız?

Cevap: Şimdi aslında ben her tür engelli hayvanı gördüm. İki gözü olmayan, iki kulağı yani hiç duymayan, ön bacakları hiç olmayan veya arka bacakları hiç yürüyemeyen veya şöyle söyleyeyim dört bacağı da tutmayan hayvan gördüm. Ve ben size şunu söyleyeyim onlar yaşamla ilgili ilişkileri çok farklı. Yani inanılmaz basit bir ilişkileri var. Onları mutlu eden şeyler ne: yemek, içmek, su içmek, güneşlenmek. Bunları yapabildikleri müddetçe, karınları ağrımadığı müddetçe yani sindirim sistemi düzenli çalıştığı müddetçe onları mutlular. Onlar için engelleri hiç önemli değil. Ben size şöyle anlatayım dört bacağı da kaskatı olan bir hayvan beş ay boyunca bizimle yaşadı ve kafası üzerinden takla atarak yürüyordu. Bakın bu bir şey değil yani insan gözünde belki kestiremiyor ama o hayvan güzel yemek yedi. Neden kaybettik çünkü doğal olarak işte dolaşım bozukluğu bozuluyor, sindirim sistemi bozuluyor. Ama o ölmek istediği için ölmedi. Ben bugüne kadar çok fazla engelli hayvanla uğraştım. Zaten belki sizin de benimle iletişime geçme sebebiniz bu. Türkiye’de bu konuda ciddi uğraşan, bu konuda bir bakımevi kuran tek kişi olduğum için çok fazla değişik vaka gördüm. En ağırılarını gördüm Bugüne kadar üç, dört tanesi ben yaşamak istemiyorum dedi ki bu iletişime kapatmaktı. Yaşamak istemiyorum derken de iletişime kapatmak şeklindeydi. Bunun dışında hiçbirisi benim bacağı yok, iki bacağı yok, yok duymuyorum yok görmüyorum ben yaşamayayım demedi. O yüzden de gayet güzel bu işe adapte olabiliyorlar ve onlar için aslında sakatlık değil sadece uzuv eksikliği niteliğinde kalıyor bu tanımladıklarım.

Soru 4: Hayvan bireyler kendi engelleriyle nasıl yüzleşiyorlar, gözlemlerinizi özellikle?

Cevap: Şöyle söyleyeyim doğal olarak en basit görmeyen ya da duymayan bir hayvan tedirgin oluyor hayata biraz tedirgin başlıyor. Ama güven mekanizmasını çalıştırdığınız takdirde ona göre organize ettiğinizde o gayet rahatlıkla yemeğini suyunu takip edebiliyor. Yani size bile takip edebiliyor koku sistemiyle tabii ki. Bu yüzden de açıkçası kolaylıkla adapte oluyorlar. Bunun dışında felçli olan birisi veya bir organı ya da bacağı kesilmiş ya da bir kulağı kesilmiş olan, bizde kanserden dolayı bir kulağı kesilmiş olabiliyor veya da kanserden dolayı bir bacağı kesilmiş hayvanlar olabiliyor onlar da zamanla buna adapte olabiliyorlar. Yani üç bacakla yaşamak gayet mutlulukla hatta çitin üstüne atlayan üç bacaklılar bile var öyle söyleyeyim size. Yan taraftakiyle kavga edeyim ona hırlayayım diyenler var. İşte kanser olmasına rağmen, kulakları olmamasına rağmen gayet göbek kaşıttırıp sevdirenler var. Felçliler dediğim gibi onlar da bir şekilde eğer imkânı varsa ön ayaklarıyla hayata tutunuyorlar, yürümeye başlıyorlar, suyunu içiyorlar. Burada sadece tabii ki felçlilerde en büyük sıkıntı özellikle ayak bacakları felçli olanların boşaltım sistemlerini kontrol edememesinden kaynaklı temizleme sorunu. Ve orada da gayet kendileri aslında temizlemek de istiyorlar ama eğer tabii ki kokuyu algıarlarsa. Algılamazlarsa tek sıkıntısı hijyen sorunu oluyor. Onu da biz bertaraf ediyoruz temizleyerek, bakarak, düzenli temizleyerek. Zaten felçlinin yaşamama sebebinden bir tanesi bu olur. Onun dışında işte dolaşım problemleri ve boşaltım problemleri olur. Ama her halükârda onlar dediğim gibi dört ayakları olmasa bile ön ayaklarıyla hayata tutunuyorlar. Hiç bacağı olmayan bir felçlim var dört bacağı da yok ama aynı zamanda felçli sayılır çünkü idrarını tutamıyor. Yandaki felçliye şey diyor o senin maman değil benim mamam diyebiliyor. Yani bir şekilde hayata adapte oluyorlar yani dediğim gibi beni hayata bağlayan da bu enerjileri.

Soru 5: Siz anladığım kadarıyla, instagramdan takip ettiğim kadarıyla büyük bir ekiple çalışıyorsunuz sanırım. Yani kaç kişi olduğunu çok anlayamadım ama. Şu anda kaç kişi çalışıyorsunuz?

Cevap: Şu anda şöyle söyleyeyim bir veteriner hekimim, üç teknikerimiz var. Yani dört kişilik profesyonel bir sağlık ekibimiz var. Kan cihazlarımız var. Bunun dışında 12 tane bakıcımız var. Bir tane de personel sorumlusu yani onları organize eden kişi bir de ben. Yani beni dahil etmezseniz 17 kişilik bir ekip var orada. Bir özel derneğin veteriner hekimi olan tek dernek burası. Türkiye’de hayvanlarla ilgili açıkçası ben görmedim bugüne kadar. Bünyesinde

veteriner barındıran dernek ve Türkiye'deki ilk geçici bakım evini kuran dernek. Yani Türkiye'de şunu gösterdi biz kurulduğumuz 2018 Ocak 'da kurulduk ve kurulduğumuzdan bir yıl sonra biz Türkiye'nin ilk özel geçici bakım evi onuru alan merkez olduk. Bu işin nasıl yapılacağını gösterdik aslında. Yani devletin yapması gerekenler tabii ki var ama yapmıyor, yapmak istemiyor bütçesini kullandırmak istemiyor. Tamamen benim burayı kurma sebebim çok samimi söyleyeyim, insan eliyle o kadar zarar görmüş hayvan var ki. Ama yaşama tutulmuşlar hayatta kalmışlar. Ama dışarıda yaşayamazlar. Belediye bakmaz, özel kişiler bakmıyor. Şöyle söyleyeyim bu insan eliyle zarar görmüş canlıların bakılacağı hiçbir yer yok. Hayatta kalmışlar ama hayatta kalmalarını devam ettirebilmeleri için bir ortama gerek vardı ben kurdum açıkçası ortamı. Ama tabii ki şu anda 450 hayvanımız var ve 90'I felçli büyük bir rakam bu. Dünya'da bu kadar felçli bakan bir STK şu anda bulamadım ben. Böyle bir sistem kurduk.

Soru 6: Peki hangi engellerini ortadan kaldırıyorsunuz onların? Yani onlara ben az çok instagramdan takip ettiğim için biliyorum, bazı engellerini kaldırmak adına kendiniz mesela tekerli sandalye kullanmak gibi duymalarını kolaylaştıracak bazı şeyler yapıyor musunuz?

Cevap: Şöyle söyleyeyim kesinlikle öncelikli olarak ben tıba inanıyorum ve hayvanların hepsinin mutlaka tıbbi yapılabilecek en uç nokta neyse isteyen ve çalışan bir ekipleyim. Ben de öyleyim. Gerekli tüm tedavileri düzenlemeye çalışıyoruz. Gerekirse göz doktoruna gitmesi gerekiyorsa alanında göz doktoruna gidiyor. Gerekirse protez bildiğimiz hayvanlarda da protez var. Örneğin 2018'de sanıyorum mart ya da nisan olması lazım iki ya da üç bacağı kesilmiş bir hayvanımız vardı. Ona iki bacağına protez takmıştık örneğin şu anda da hala da bizimle. Veya yürüteç takarak onların hareket etmelerini sağlıyoruz. Her hayvan kabul etmiyor ama. Ya da göz doktoruna gitmesi gerekiyorsa göz doktoruna götürüyoruz. Çünkü onların hayatlarını kolaylaştırmak zorundayız ve kurtardıklarımız için bana göre hayattan maksimum keyif almaları gerekiyor. Bunun için de gözle ilgili bir tedavi olması gerekiyorsa göz tedavisi yapılıyor. Bunun için protez taktırdıklarımız var böyle gerektiğinde şöyle söyleyeyim çenesinde bile yani başka bir yerden doku olarak çenesini yaptırdığımız hayvanlar var daha kolay yemeklerini yesinler diye. Yani her türlü yolu yaşam kalitelerini arttırmak için kullanıyoruz.

Soru 7: Devletten yardım alıyor musunuz?

Cevap: Devletten yardım almıyoruz. Devletten bence mevzuatı devlet gerektiği gibi kullanmadığı için. Çünkü kendi eğitim sürecimde hukuk da okuduğum için bir yıl özel olarak ders aldığım için mevzuatın içinde aslında en azından ben geçim evi olduğum için destek almam gerektiğini ifade ediyor. Ya da bireysel gönüllü olsanız bile destek almanız gerekiyor. Ama maalesef böyle bir şey yok. Hatta tam tersi vergi ödüyoruz veya bizden birtakım şeyler isteniyor. Hani dernek aslında nedir kısıtlı bir imkanla bir şeyler üretmeye çalışan birisi ama biz o imkândan biz gerek vergi ödüyoruz, SGK ödüyoruz, bazı nasıl söyleyeyim harçlar ödüyoruz gibi şeyler oluyor. Ben de dernek olmadan önce hep bireysel kendi kazancım ile gitmişim, dernek olduğumda zannettim ki sizin düşündüğünüz gibi devlet el uzatır gibi düşünmüştüm. Hadi onu da geçtim Türkiye’de bir ilk yaptım, ilk özel geçici bakımevini kurdum. Bakımevi örnek teşkil eder, şu anda da hala eder. Yurtdışından gelenler de aynı şeyi söylüyor. “En azından örnek budur. Ey dernekler! Siz de böyle yol alın”. denilmem için devlet burada el atardı. Ama olmadı görmedik, tüm başvurularımızda olumsuz sonuçlar aldık. Tabii ekonomik koşullar mı başka şeyler mi pek bilemiyorum. Ama mevzuatta olmasına rağmen sonuç alamadık.

Soru 8: Size yardımcı olan insanların genelde hangi duygularla yardım ettiklerini düşünüyorsunuz?

Cevap: Aslında bizde biraz yelpaze çok geniş. Neden geniş? Bizde hayvanların genelde hani kurtarılan hayvanlar iyileşirler ve sokağa gider bir besleme alanına gider genelde koşar oynar, zıplar veya da kaybedilir. Ama bizdeki hayvanların yelpazesi çok farklı. Biz gerçekten mucize niteliğinde şeyler de yaşatabiliyoruz. Nasıl oluyor mesela klinikte kaldı yürüyemedi bize geldi yürüdü. Bu bilgiyle oluyor yani biz sihirli değneğimiz yok. Yürütüyoruz tabii hayvanın yürümesi insanlar için müthiş bir şey yani çok heyecanlanıyorlar. Veya şöyle söyleyeyim felçli fakat çok mutlu bir hayvan gördükleri için çok şaşırıyorlar. Diğer yandan bizde son üç yıldır çok farklı hastalıklara yöneldik. Öleceğini biliyorsunuz hayvanın ama dışarıda kör bir yerde, karanlıkta ölmesi yerine sıcak bir ortamda, yemek yiyerek, sevilerek gitmesini sağlıyoruz. Bu nedir kanser gibi FIP gibi geri dönüşü olmayan hastalıklar. Veya çok ilerlemiş bazı leishmania

hastalıkları veya çok ilerlemiş gençlik hastalıkları, onlar için gereken her şeyi yapıyoruz ama gideceklerini bilerek onları kucaklıyoruz. O zaman insanlar da şey yapıyor evet bu acı bir şey bu hayvan gidiyor ama bu hayvan insani duygularla yani bir kötü bir ortamda gitmiyor, acı bir şey var ama bir yandan da huzur var. Bizdeki her zaman diyorum ben, bizim çok güzel şeyler de var. Hani kurtarılmış hayatlar, iyileştirilmiş felçliler de var ama bir yandan da hayatının sonuna gelmiş hayvanda yol arkadaşlığı var, orada da huzur var üzüntü var. Ama en azından insanlık için iyi bir şeyler var diye insanlar yanımızda oluyor.

Soru 9: Yardımda bulunan insanların motivasyonunun ne olduğunu düşünüyorsunuz? Ekibiniz olur, size, derneğe yardımcı olan insanlar sizce neden yardım ediyorlar size?

Cevap: Şöyle söyleyeyim biz aslında dediğim gibi ben 11 yıldır felçli hayvanlarla sonra işte böyle tedavisi olmayan hastalıklarla ilgileniyorum. Çok zor gençlik denen tedavisi olmayan bir hastalık vardır. Biraz detaylı anlatacağım çünkü daha sonra insanlar anlamak isterler. Gençlik hastalığında köpeklerin tedavi oranı çok düşüktür, ölümcüldür, yaşarsa felçli kalma ihtimali var. Biz bu konuda da çok başarılıyız ekip olarak. Fib hastalıklarında işte çok pahalıdır tedavisi işte ama biz kendimize ait tedaviyle hayatta kalma şanslarını arttırıyoruz. Dediğim gibi felçli hayvan bakımı konusunda örnek teşkil ediyoruz. Bu insanlarla motivasyonlarını şöyle sağlayabiliyoruz, biliyorlar ki yaptıkları yardım gerçekten doğru yere gidiyor. İkincisi gerçekten görebiliyorlar. Yürüyen hayvanı görebiliyorlar. Üç yıl sonra felçlinin üç yıl sonra yürüdüğünü görebiliyorlar. Veya biz her şeyi biraz da teknik yapıyoruz. Teknik derken her şeyi profesyonelce yapmaya çalışıyoruz. Sağlık hizmetini profesyonelce vermeye çalışıyoruz, temizliği profesyonelce vermeye çalışıyoruz. Görüyorlar ki bu gerçekten doğru yapılması gerek bir sistem. Doğru olan bu deyip, hepimizin gönlündeki bu diyorlar. Açıkçası gelen de şunu görüyor hep hani engelli hayvan mutsuz olur, felçli hayvan mutsuz olur, yaşamak istemez değil tamamen mutlu, felçli olmasına rağmen zıplayan, koşan hayvanları görüp evet diyorlar. Demek ki bizim yaptığımız bağışlar yardımlar bir tür mutluluğa dönüşüyor deyip motive oluyorlar.

Soru 10: Ne kattı size engelli hayvanlar?

Cevap:1 Yani şöyle söyleyeyim ben kırklı yaşlardayken felçli hayvanlarla tanıştım. Ben sevimli bir köpeği iki kedisi olan gayet sakin bir hayatı olan birisiydim. Ben dördüncü hayvanı bile almayı düşünmezken dördüncü hayvanım bir felçli hayvan oldu, bir köpek oldu 11 yıl önce. Ve inanmadım yani dediğim gibi o hayvanın hayata o kadar umursamaz olması beni o kadar şey yaptı ki motive etti ki. Ben diyorum size depresyon ilaçları kullanan, psikiyatristten çıkmayan birisi olarak aslında ne kadar çok gereksiz sorunlar edindiğimi fark edip ve yapabileceğim çok şey olduğunu fark edip onunla yola çıktım. İnanın bir felçlinin o minnetle size bakışı bakın hala tüylerim diken diken olur bambaşka bir duygu. Çünkü siz yemek verirsiniz yer, su verirsiniz içer ve altını değiştirirseniz temiz kalır. Tabii ki mutludur. Ama örneğin uzuvları tam olan bir köpek dışarıda yemeğini arar, belki on kilometre öteye gider bakar, belki bir dükkânın önüne geçer, ne bileyim bir böyle bir kafa sallar bir kuyruk sallar bir şey ister. Hani belki iyi niyetli insanlara denk gelir de karnını doyurur ve bir şekilde hayatını devam ettirir. Ama bu hayvanlara siz verirsiniz varlığını sürdürebiliyorlar. Size bağlı birilerinin olması da apayrı bir duygu bu dünyada. O yüzden de dediğim gibi beni hayatta başka bir gözle bakmaya, zaten muhtaç olana, varsa paylaşmaya odaklı birisiydim ama burada hayvanların sahip olduğu bakım eksikliği, yaşam koşullarını görmemi sağladılar engelliler. Sadece engelli hayvanlar değil tüm hayvanlar için bu. Şu an da sokak hayvanlarının yaşadığı travmatik süreç hepimizi çok yaralıyor, katliamlar olsun zehirlenmeler. Yani daha çok hayvanlara odaklanmamı, onların sorunlarıyla ilgilenmemi sağladı. Engellilik başlangıç noktam olsa dahi. Çok saf bir sevgi de var tabii ki bu işin içerisinde onlardan aldığımız.

Soru 11: Eğer siz müdahale etmemiş olsaydınız, şu an sizinle hangi tür sakatlığa sahip olan hayvanlar yaşamlarına devam ettirebilirlerdi?

Cevap: Şöyle söyleyeyim yani kör olan, kulakları duymayan, ya da bir bacağı olmayan hayatını devam ettirebilir. Sokakta ya da evde, bir şekilde. Hani tam olmasa dahi bir sokakta kör olan bile gördüm ben. Ama bizim odaklandığımız özellikle felçli türdeki engelli hayvanlar hiçbir şekilde hayatlarını devam ettiremezlerdi. Ama dediğim gibi yani bir uzuv eksik olan hayvanlar yani kulakları az duyarlarsa dışarıda trafik kazası geçirebilir, gözleri görmeyen geçirebilir ama bir bahçe ortamında, bir ev ortamında çok rahatlıkla yaşayabilirler. Yani ben bizzat kendi köpeğim 15 yaşındaydı. Son bir yıl görmüyordu duymuyordu, gayet yaşadı etti, yemeğini yedi.

Biraz hırçındı ama olsun gayet de iyiydi yani. Üç bacaklı dediğim gibi köpekler çok rahatlıkla bahçelerde yaşayabiliyor ama en hani zor olan felçliler tabii ki. Biz almasaydık şu an ya bir barınakta uyutulmuştu ya da klinik ya da kendi başlarına ölmüşlerdi.

Soru 12: Kendi toplumu içinde çocuklar birbirinin engellerinin farkındalar mı? İlginç gözlemlerinizi varsa bizimle paylaşır mısınız?

Cevap: Gerçekten anlıyorlar biliyor musunuz? Neden dersiniz hatta bir tane videomuzda son zamanlarda bir tane olması lazım Tarçın diye bir köpeğimiz var. Küçük bir köpek hasta odasına şu anda. Kendisi epilepsi krizleri geçirdiği için kör oldu bundan üç yıl önce. O yüzden biz hep onu bir koruma altında tutuyorduk. Hatta bir kafalığı vardı. Hani kafalık takıyorlar ya Elizabeth gibi şey takıyorlar kafalarına. Kafasını bir yerlere vurmasın diye takıyorlardı çünkü o olmadığı zaman vuruyordu. Neyse fakat küçük bir köpek fakat küçük bir kata. Bulunduğu odadaki hayvanlar ondan büyük. Ve hiçbir şekilde ona zarar vermiyorlar. Normalde onlar kavga ederler. O havanın tedirginliğinden mi anlıyorlar, onun salgıladığı kokudan mı bilmiyorum. Tarçın'a hiç kimse bir şey yapmıyor. Bunun dışında çok ilginçtir, hasta olduğu zaman tam yatalak bir köpeğimiz vardı hastaydı, başka bir köpeğimiz onun üstüne yatıyordu karnı ağrıdığı falan. Bunun videoları da vardır yani. İki tane hasta felçlimiz var birisinin serumu bitmiş, bunun hepsi biz yokken ama, kapıyı açıyoruz o gitmiş çıkmış yerinden öbür serum alanın yanına gitmiş. Yani onun yanında duracak. Yani böyle birbirlerine şey yapıyorlar, hissediyorlar, yardım ediyorlar. Açıkçası bunu hissediyorlar. Hayvanlar arasında bence tek sorun, çıkabilecek sorun erkek üstün ya da alfa işte biliyorsunuz. Kedilerde de çok ilginçtir yani hiç bacağı olmayan ya da arka bacağı olmayan bir kedimiz var. Çok ilginçtir onun dikişleri var diye kimse onun çevresine gitmiyor. Normalde birbirlerinin üstüne yatarlar. Ben yaşadıkça bunları görüyorum ve inanamıyorum buna. Şimdi aklıma geldi iki tane kanserli kedimiz var, ikisinin de kanser türü aynı, kafesleri aynı yan yana. Birisi vefat etti, diğerinin durumu iyi, kan değerleri iyi bakın hiçbir şeyi yoktu. Ama bunlar 7 -8 ay yan yana beraberlerdi. Biri vefat etti, diğeri iki gün sonra vefat etti. Bakın hiçbir şeyi yoktu. Yani bilemiyorum ben algıladıklarımı düşünüyorum ya gerçekten algıladıklarımı düşünüyorum. Yani bir an duygulandım o kanserler gerçekten zordu 7-8 ay yan yana, öyle.

Soru 13: Peki insanlar neden engelli hayvan bakan ve onlara yardım eden kişilere madem imkânın var insana bak diye tepki gösteriyorlar? Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cevap: Çünkü biliyorsunuz hayvanlar mal statüsündeydi şu anda değil diye düşünülüyor ama bence daha kötü duruma geldi kanun. Ona girmeye gerek yok hepimiz kanunu okuduğumuzda karşılaştığımızda hayvanlara ve hayvanları korumaya çalışanlara verilen haklar iyice kötü duruma geldi. Geçenlerde twitterda mesajdaki şeyi söyleyeyim sonuçta bize hizmet etmedikleri müddetçe o hayvanlar bir anlam ifade etmiyor insanlara. O halde siz paranız varsa niye hayvanı kurtarıyorsunuz, niye o hayvanı iyileştiriyorsunuz ya da niye iyileşmeyecek o hayvana bakıyorsunuz demeleri gayet doğal. Eğer sadece çıkar ilişkisi içerisinde düşünürsek ilişkileri ya da ondan bir şey alacağımızı düşünürsek insanlar böyle düşünebiliyorlar. Ama bir denge unsuru var. Eğer ki biz insansak ve mademki biz kendimizi üstün bir ırk olarak görüyoruz ya da neyse canlı görüyoruz ya elimizdeki nimet, nitelik neyse ne dersiniz işte sahip olduğumuz nitelikleri doğru kullanmamız gerekiyor. İnsan insanın veya da insana ait bazı şeyleri iyileştirmeye, yaşam ortamı olabilir, eğitim ortamları. İnsana ait bir şeyleri iyileştirmek için uğraşın isteyen doğaya ait bir şeyleri iyileştirmek için uğraşın bir başkası hayvan için uğraşın. Çünkü bu dengeyi biz korumazsak, insan-hayvan-doğa dengesini biz korumazsak zaten insan yok olacak. Bunu algılamaları gerekiyor. Biz de yani biz hayvan severler diye tanımlanan kişilerin de amacı bu dengenin içindeki tutarsızlık. Her şey insan için yapılıyor. İnsanlığı kurtarmaya, insanları iyi yaşatmak, iyi evler yapmak, iyi AVM'leri yapmak üzerine odaklanmışız. Her şey insan odaklı. Biz de buradaki dengesizliği azaltmak için, hayvanları korumak için uğraşıyoruz. Bir başkası doğa için uğraşıyor bir başkası denizler için uğraşiyor. Bu yüzden kimsenin böyle bir hakkı yok. Yani bu doğa içinde bu hayatın içinde bu dengenin bu evrenin içinde ne yer alacağımızı kimsenin sorgulamaya veya da bu konuda yorum yapmaya hakkı yok. Kendi kişisel niteliklerimizi kendi sahip olduğumuz varlıklarımızı maddi manevi nasıl kullanacağımızı biz karar veririz. Bu kadar basit.

Soru 14: Tekerlekli sandalye nedir, bir engel göstergesi mi bir özgürlük göstergesi mi?

Bu soruyu sadece hayvan üzerinden düşünmek zorunda değilsiniz.

Cevap: Açıkçası şu anda bir özgürlük olarak görmüyorum. Neden dersiniz insanlar olarak bakacağım zaten. İnsanlarımızın tekerlekli sandalyedeki insanlarımız açısından bakacağım çünkü onların özgürce yaşayabileceği bir sistem, yaşam ortamı yok. Yani şu anda Türkiye için söylüyorum. Onlar için hayata dahil olma, iş hayatına belki de gidebilme, otobüse minibüse binme için mobilite sağlayan bir araç belki de tekerlekli sandalye. Ama o noktaya geldiğinizde işte ne bileyim ben otobüste çok binen görmedim. Çünkü bu konuda biz toplum olarak eğitilmiş durumda değiliz. Bir engellinin kendi başına hareket edebileceğini, kendisinin devam edebileceğini veya da şöyle söyleyeyim iş hayatında olabileceğini kabul edemiyoruz. Ben bir buçuk yıl önce bir felçli kurtardım, şöyle kurtardım onu bulan kişi bir felçli bayan. Beş yıl önce bir kaza geçiriyor fakat bu bayan araba kullanıyor, işe gidiyor, istediği zaman kliniğe gidiyor yani hayatın içinde yer alabiliyor. Onun için mobilite sağlıyor ama ona göre ortamını hazırlamış, ortamını işini. Kısacası uygun yaşam ortamı yaratılırsa engelliler için özgürlüktür ama onun dışında sadece o insanın hareket edemediğinin göstergesi kalıyor. Şu anda onun değil, onun toplum içinde hareket etme imkânın kısıtlandığının göstergesi bana göre tekerlekli sandalye. Yani o dahil olmak istiyor hayata biz onu engelliyoruz. Çünkü o tekerlekli sandalyesiyle kabul edebilecek ortamları, kafeleri, barları, sinemaları daha yeni yeni, ki ne kadar kullanışlı o da soru işaretli. Bilmiyorum net olabildim mi.

Soru 15: Evimize alma imkânımız yoksa engelli hayvanlar için biz toplum olarak ne yapabiliriz?

Cevap: Engelli hayvanlar için şunu yapabiliriz, evimize alamıyorsak onun sorumluluğunu almak bizim için zor olacaksa ama onları korumak istiyorsak bu yönde derneklerle, bireysel gönüllüler var onlara yardımcı olabiliriz. Maddî, manevî veya temizlikte yardımcı olabiliriz. Veya da bağışçı olabiliriz veya da temizlikte yardım edebiliriz. Bizim için söyleyeyim biz çok fazla çarşaf, battaniye, yorgan, yastık kullanıyoruz çünkü 90 hayvandan bahsediyoruz felçli. Hastalarımızla beraber 100'e çıkıyoruz 115'e bazen. Devamlı temizlememiz lazım, devamlı yıkamamız lazım. E günde en az dört defa bir idrarını tutamayan bir hayvanın

altını temizleseniz 100 hayvanda 400 parça yapar bu bir gündeki kullanılan şeyler. Bu tür hani maddi bile olmayan ama evimizde kullanmadığımız havlumuz, dediğim gibi işte kilimimiz bunlar engelli hayvanlarda. Veya da şunu yapabilirler onları örneğin üç bacağı olan bir hayvan için ya da kör bir hayvan için onun bulunduğu belediye barınağı olabilir ya da çevrede bulunduğu gönüllülerin baktığı hayvanlar olabilir gidip alıp gezdirebilirler, sevebilirler. Yani aslında vermek istedikten sonra maddiyatın dışında da çok şey var. Elimizdekini paylaşmayı bilirsek elimizdeki dediğim gibi havlu bile kıymetli, bu maddiyatın ötesinde. Ya da şu an da tabii vakalar attı biz çok fazla hani önceden randevu sistemi ile alabiliyoruz ziyarete çünkü orada yaşıyoruz. Ben de çoğunlukla biliyorsunuz orada yaşıyorum. 15 kişi orada yaşayınca doğal olarak ziyarete sırasıyla alıyoruz. Yani ziyarete gelebilirler, hayvanları sevebilirler. Bu bile bir duygusal alışveriş hayvanlar için gayet güzel bir motivasyon, hayata bağlılıktır yani.

Soru 16: Onların engelli olmaları moral düzeylerini nasıl etkiliyor?

Cevap: Yani dediğim gibi beni şaşırtan bir şey ben onlarla tanışana kadar engelli hayvanlarla birebir olana kadar ben çok düzen ve simetri hastası olan birisiydim. Görsellikte de her şey düzenli olmalı her şey işte bilinen netlikte de ben insanlara bile böyle bakıyordum. Fakat sonra onların bacaklarının olmaması ya da ne bileyim beni görmediği için de beni sevmeme unsuru olmadığını öğrendim. Tarçın örneğini diyorum ya sesimi duyduğu zaman bir zıplaması var küçücük bir köpek. Yani sanki ayda yürüyor gibi yani. Öyle mutlu bir yürüyüşü var falan. Felçli köpekler keza öyle, koşuyorlar koşuyorlar işte şey yapıyorlar. Bilemiyorum biz acaba onlar sadece inanın ilk önce yemek, su falan derdinde değiller. Onlar her şeyden önce sevmek istiyorlar. Onları onu engel olarak görmüyorlar ki zaten, görmüyor. Hele siz oradan bir bakın ooo yani ben nasıl anlatayım size. Gitmiş ayağını sıkıştırmış umurunda değil sana gelecek onun derdi o. Onun başını seveceksin, öpeceksin tamam gözlerini kapatacak sana bakacak öyle. Onun derdi o yani. Bilmiyorum ben dediğim gibi güzel olan şeye biraz aşık birisiydim yani çok da her açıdan da. Ama onlar geliyorlar da hani aa bacağı eğik, bacağı yaralı yok yarası var bilmem nesi var ben onları görmüyorum ki. O gözle bir bakın bitti yani. Ondan sonrası önemli değil ki. Yani bilmiyorum o yüzden onlardaki nasıl anlatayım size dirayeti hiç görmedim insanlarda. En çok da âşık olduğum şey onlarda o. En ağır hastalıklarda bile, ki ben çok ağır hastalıklarla uğraştım oradaki dirayet yarı komadaki hastalıklarda bile hayvan bana mırladı. Yani sevgi nasıl anlatayım

size inanmadım. Öyle bir kan değerleri var ki hayvanın normalde bir hafta önce ölmesi gerekiyor. Veteriner bu çoktan öldü diyor bu nasıl yaşıyor. Ben onunla gece iniyorum konuşuyorum, gündüz iniyorum konuşuyorum, su torbasını koyuyorum altına falan. Hayvan yemek yemiyor zaten. Teknikerimiz şırıngalı şey veriyor ama o mırlıyor. Yani öyle bir minnet var ki öyle bir sevgiye tutunma var ki çoktan gitmesi lazımdı o hayvanın ve huzurla gidiyor. Siz sevgiyle onu doyurduğunuzda yani yemek yemese bile huzurla gidiyor. Çok güçlüler ya. Biraz da hayata daha güçlü bakmamı sağladılar onlara teşekkür ediyorum açıkçası.